

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

**VYBRANÁ TVORBA DAVIDA LAŇKY
VE VOLNOČASOVÉ VÝCHOVĚ KE ČTENÁŘSTVÍ**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Autor práce: Marcela Srpová

Studijní program: Pedagogika volného času

Forma studia: Kombinovaná

2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 22. 3. 2023

.....

Marcela Srpová

Poděkování

Ráda bych vyjádřila poděkování doc. PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D., za její cenné rady, doporučení a trpělivost, s jakou se ujala vedení mé bakalářské práce, a za její metodické vedení. Dále děkuji své rodině za podporu.

Obsah

Úvod.....	5
1 Životopis Davida Laňky	6
2 Inspirační zdroje Davida Laňky.....	7
3 Tvorba Davida Laňky	8
3.1 Tvorba pro děti	8
3.2 Tvorba pro dospělé čtenáře.....	9
3.3 Filmová tvorba Davida Laňky	10
4 Literární ocenění za tvorbu pro děti.....	12
4.1 Ocenění Knihopábitel	12
4.2 Ocenění čestný občan	12
4.3 Ocenění pamětní deskou.....	12
5 Rozbor literárních děl pro děti.....	13
5.1 Panáček ze sna (2003)	13
5.2 Dobrodružství Billa Madlafouska (2010).....	13
5.3 Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé (2011)	14
5.4 Průšvihy Billa Madlafouska (2013).....	15
5.5 Prázdniny Billa Madlafouska (2014).....	15
5.6 Vítejte v Pekle! (2014)	16
5.7 Barunka a malovaný svět (2015).....	16
5.8 O Ježíškovi (2018).....	17
5.9 Albert, Norbert a nemocný svět (2020)	18
6 Preferovaný literární žánr Davida Laňky	19
7 Vývojová specifika cílové skupiny – mladší školní věk	20
7.1 Mladší školní věk.....	20
8 Vybrané metody práce s textem	22
8.1 Metoda Studijní průvodci	22
8.2 Metoda Svět v mé hlavě	22
9 Praktická část.....	24
9.1 Charakteristika zařízení	24
9.2 Aplikace metodických a pracovních listů.....	24
9.2.1 Metodický list č. I.....	24
9.2.2 Metodický list č. II	26
9.2.3 Metodický list č. III.....	28
9.2.4 Metodický list č. IV	29
9.2.5 Metodický list č. V	31
Závěr.....	34
Seznam použitých zdrojů.....	36
Seznam příloh	39
Přílohy	40
Abstrakt.....	57
Abstract	58

Úvod

„Ten, kdo čte, žije s každou další knihou život navíc. Kdo nečte, má jen ten svůj.“
(Oscar Wilde)

S knihami se setkáváme již od dětství a provázejí nás celý život. Přestože v dnešní digitální době pomalu ustupují do ústraní, stále mají své místo v knihovnách mnoha domácností. Důležitou roli hrají vztah ke knihám, láska ke knihám a k četbě samotné. Vztah ke knihám je nedílnou součástí čtenářské gramotnosti. Literární díla plní mnoho funkcí: výchovnou, poznávací, zábavnou, estetickou a formativní. Literární postavy působí jako vzory lidského chování a jednání. Děti se často ztotožňují s dětským hrdinou.

David Laňka, autor mnoha knih pro děti i dospělé, režisér, scénárista, novinář, umí dětského čtenáře svou tvorbou zaujmout. Jeho díla spojuje humorný podtext a ponaučení. V současné době se řadí mezi nejvýraznější české umělce. Osobně jsem se setkala s tvorbou Davida Laňky již před několika lety při četbě příběhů o dvou neposedných čertících svému malému synovi a dále při četbě autobiografie mé oblíbené herečky Jany Štěpánkové. Při své práci vychovatelky ve školní družině jsem využila tvorbu pro děti od Davida Laňky v kroužku „Čtení na pokračování“ a setkala se s úspěchem. Při postupném seznamování se s další tvorbou autora jsem byla nadšená a jsem ráda, že mohu psát bakalářskou práci na toto téma.

Bakalářská práce se jmenuje *Vybraná tvorba Davida Laňky ve volnočasové výchově ke čtenářství*. Práce obsahuje dvě hlavní části. První část je teoretická. Zde čtenáře seznámím s autorovým životem a s jeho inspirací. Následně představím jeho knihy pro dospělé čtenáře a filmová díla a podrobně bude představena i autorova tvorba pro dětské čtenáře. Dále budou zmíněna získaná ocenění a čtenář seznámen s autorovým preferovaným literárním žánrem. Dále budou popsány vybrané metody a formy práce s textem. Druhá, praktická část, se týká vypracování literárního projektu, který vychází z Laňkovy knihy *Vítejte v pekle!*¹ Tato kniha svým dobrodružným dějem představí dětem následky chování dvou neposlušných čertíků a jejich cestu k nápravě. Vybrala jsem si ji cíleně, aby výchovně zapůsobila na skupinu dětí ve školní družině Základní školy v Boršově nad Vltavou. Projekt je zaměřen na realizaci čtenářských lekcí a reflexi metodických a pracovních listů v daném zařízení. Čtenářské lekce budou realizovány během pěti setkání. Projekt je sestaven tak, aby rozvíjel čtenářskou gramotnost u dětí v základní škole a povzbudil jejich zájem o četbu.

¹ LAŇKA, David. *Vítejte v Pekle!* Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-905397-9-2.

1 Životopis Davida Laňky

David Laňka se narodil 8. 9. 1974. Téměř celé dětství prožil v Novém Strašecí, což se promítlo do jeho dětské knižní tvorby. Rodné město ho inspirovalo tak, že místní lidé mohou v dílech poznat známé uličky a zákoutí města. Podle jeho vlastních slov začaly první pokusy s psaním příběhů už ve třetí třídě, a to proto, aby okouzlit spolužačku. V šesté třídě odjel s rodiči do Etiopie, kde dostal jeho otec nabídku zaměstnání. V cizí zemi měl mnoho prostoru ke sledování českých filmů a čtení knih. V archivu ambasády bylo k dispozici mnoho filmů pro pamětníky. S rodiči tam strávil tři roky.

Po návratu nastoupil na střední školu. V prvním ročníku po rozhovoru o filmové tvorbě se svým spolužákem napsal první článek publikovaný v novinách. Při studiu si psaním přivydělával. Studoval tvorbu textu a scénáře na Konzervatoři Jaroslava Ježka v Praze. Již během studií na střední škole začal přispívat do novin a časopisů (*Novostrašecké listy, Právo, Kinorevue, Ring, Xantypa, Instinkt, JOY, Marie Claire atd.*). Věnoval se redakční a publicistické práci, psal o hereckých osobnostech a filmu. Spolupracoval s řadou režisérských ikon, namátkou s Vítem Olmerem, Ludvíkem Rážou či Otakarem Vávrou. Po ukončení studia pracoval nějaký čas ve funkci asistenta režie, aby si mohl podle svých slov na vlastní kůži okusit profesi, o které píše. Knižně vydal několik povídek, spolupracoval s neziskovou kulturní agenturou zaměřující se na divadlo a film.² V roce 2012 založil uměleckou a PR agenturu a vydavatelství No Limits. V současnosti žije v Praze.

² ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *David Laňka* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/92221-david-lanka/prehled/>.

2 Inspirační zdroje Davida Laňky

David Laňka nacházel inspiraci ve svém dětství, v lidech kolem sebe a v situacích, které sám prožil. Příběhy z dětství rozvinul do poutavého vyprávění. Zejména v příbězích o Billovi lze najít skutečné prožitky autorova dětství. V životní situaci, kdy dle jeho slov měl „*melancholicko*“,³ napsal *Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé*. O tomto díle autor říká, že v sobotu napsal jeden příběh a týden přemýšlel o dalším.

K psaní dětské literatury jej přivedla dcera Alexandra. Ve věku pěti let dala svému otci jemnou výtku, proč nepíše i pro děti. Svou první dětskou knihu *Panáček ze sna*⁴ napsal právě pro ni. Na chalupě s Alexandrou objevili kostky s postavou panáčka a začali spolu vymýšlet příběhy, které by si chtěli nechat zdát. Ráno si vyprávěli, co se malé Alexandře zdálo, díky ní je do knihy vpletena například malá mořská víla.

Další inspirací k napsání dětské knihy byla dcera jeho kamarádky, které se líbil příběh o čertících *Vítejte v pekle!*⁵ Začala se vyptávat, jak by to na světě vypadalo, kdyby onemocněli i čerti v pekle, kdo by napravoval hříšníky. David Laňka tuto situaci humorně zachytil v poučném díle *Albert, Norbert a nemocný svět*.⁶

Inspirátorkou, která přivedla Davida Laňku k literatuře a filmu, byla jeho babička. Často spolu chodili do místní knihovny půjčovat si knihy a také navštěvovali místní biograf. Nejdříve navštěvovali dětské filmy, postupem času sledovali vážnější snímky například *Kramerová versus Kramer*, *Přelet nad kukaččím hnízdem* a podobná díla. Od třetí třídy spolu čítali knihy vážnějšího charakteru.

Koníčkem pro Davida Laňku byly knihy a filmy. Od útlého věku chodil do promítací kabinky, kde pracoval dědeček jeho kamaráda. Měl možnost sledovat filmy různého charakteru.

³ Vlastní rozhovor autorky práce se spisovatelem viz příloha č. XVI.

⁴ LAŇKA, David. *Panáček ze sna: pro moji milovanou Sašenku*. Ilustrovala Renáta FIALOVÁ. Praha: Formát, 2003. ISBN 80-86718-03-4.

⁵ LAŇKA, David. *Vítejte v Pekle!* Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-905397-9-2.

⁶ LAŇKA, David. *Albert, Norbert a nemocný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2020. ISBN 978-80-87973-51-6.

3 Tvorba Davida Laňky

Autorova tvorba je velmi rozmanitá. Zahrnuje díla pro dospělé i dětské čtenáře a rovněž filmovou tvorbu. Díla jsou seřazena chronologicky. Knihy pro děti budou podrobněji představeny v další kapitole.

3.1 Tvorba pro děti

Nejdůležitějším přínosem tvorby Davida Laňky je literatura pro děti. V roce 2003 vyšla jeho první kniha pro dětské čtenáře *Panáček ze sna*.⁷ Pojednává o čistém dětském světě, v němž se pomocí malého kouzelného panáčka může malá holčička přenášet ve snech do celého světa.

O rok později vydal autor sbírku devíti příběhů nazvanou *Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé*.⁸

V roce 2010 pak vyšla jeho doposud nejznámější dětská kniha *Dobrodružství Billa Madlafouska*.⁹ Zde Bill Madlafousek, vlastním jménem Pravdomil, zažívá se svou dětskou partou mnoho vtipných, někdy i nebezpečných dobrodružství. Jedním z příběhů je například situace s dobrým úmyslem. Na ulici našli autobaterii, kterou odnesli do sběru, ale pak zjistili, že ji vlastně nedopatřením ukradli. Hlavní postava obhajuje svůj čin těmito slovy: „*Ve škole nás pochválí, že prý za baterku dostaneme spoustu bodů a škola spoustu peněz, za které bude moct škola nakoupit třeba nové zkumavky do laboratoře.*“¹⁰

V roce 2013 napsal Laňka volné pokračování úspěšného Billa Madlafouska *Průšvihy Billa Madlafouska*,¹¹ v němž je parta dětí o rok starší a děti zažívají další dobrodružství. Mění se jejich potřeby, vnímání okolí, přichází i trápení s první láskou.

V následujícím roce vydal autor *Prázdniny Billa Madlafouska*.¹² Hlavní hrdina zažívá poprvé pobyt bez rodičů a svých kamarádů na letním táboře. Obě publikace vyšly také v audio podobě na CD.

David Laňka pokračoval v tvorbě pohádkovým příběhem *Vítejte v pekle!*¹³ Příběh pojednává o dvou veselých čertících, které z pekla pošlou na svět. Potkávají na zemi děti, se kterými se spřátelí a zažívají vtipná dobrodružství.

Později spisovatel popustil uzdu své fantazii ještě více a v roce 2015 stvořil dílo *Barunka a malovaný svět*.¹⁴ Kniha vypráví o holčičce, která najde kouzelnou tužku, díky níž se vše, co nakreslí, promění ve skutečné. Tužka čarovala různá dětská přání.

⁷ LAŇKA, David. *Panáček ze sna: pro moji milovanou Sašenku*. Ilustrovala Renáta FIALOVÁ. Praha: Formát, 2003. ISBN 80-86718-03-4.

⁸ LAŇKA, David. *Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-479-7.

⁹ LAŇKA, David. *Dobrodružství Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Řitka: Čas, 2010. ISBN 978-80-87470-08-4.

¹⁰ Tamtéž, s. 48.

¹¹ LAŇKA, David. *Průšvihy Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-6-1.

¹² LAŇKA, David. *Prázdniny Billa Madlafouska*. 2. vyd. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-87973-26-4.

¹³ LAŇKA, David. *Vítejte v Pekle!* Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-905397-9-2.

¹⁴ LAŇKA, David. *Barunka a malovaný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2015. ISBN 978-80-87973-16-5.

O tři roky později vydal autor knihu pod názvem *O Ježíškovi*.¹⁵ Příběh vypráví o malém Ježíškovi, který se svými rodiči přišel do malé české vesnice, potkal tu kamarády a prožíval s nimi různá dobrodružství. Také se zde čtenář dočte o napravení zlého a lakomého člověka.

V roce 2020 vydal autor dílo *Albert, Norbert a nemocný svět*,¹⁶ tato kniha volně navazuje na knihu *Vítejte v Pekle!* Představuje situace, jak by to na světě vypadalo, kdyby onemocněli čerti v pekle.

3.2 Tvorba pro dospělé čtenáře

David Laňka zahájil svou tvůrčí kariéru spisovatele v roce 2000 spoluautorstvím biografie známého herce Jiřího Sováka – *Takový byl Jiří Sovák*.¹⁷

V roce 2000 napsal knihu pro dospělé čtenáře nazvanou *Herecká tajemství*.¹⁸ Ukazuje osobní život devíti českých filmových velikanů, Josefa Bláhy, Karla Hlušíčky, Martina Růžka, Františka Husáka, Míly Myslíkové, Jana Libíčka, Václava Lohnického, Roberta Vrchoty a Karolíny Slunéčkové.

V roce 2006 vydal dílo pro dospělé čtenáře nazvané *Milostné scény a erotika v českém filmu*,¹⁹ kde v pěti kapitolách charakterizuje vývoj erotických scén v české tvorbě. Ukazuje v historii české kinematografie první náznaky erotiky.

Ve stejném roce byla vydána Laňkova další kniha *Nekončící potlesk aneb galerie nezapomenutelných*.²⁰ Pojednává o vzpomínkách herců, jejich životě a o rodinách například Josefa Bláhy, Josefa Větrovce, Roberta Vrchoty, Zdeňka Řehoře, Martina Růžka, Ilji Prachaře a dalších.

V roce 2007 vydal David Laňka první monografii nazvanou *Zdeněk Štěpánek*,²¹ v níž pojednal o hercových peripetiích v osobním i profesním životě.

V roce 2009 vyšla kniha o pěti známých osobnostech českého filmu pod názvem *5 hereckých dramát*.²² Vypráví osudy českého herce a divadelního ředitele Josefa Větrovce, úspěšného herce a režiséra Víta Olmera, herců Otakara Brouska nejstaršího, Stanislava Fišera a Ilji Prachaře nejstaršího.

V roce 2012 autor vydal knihu *Štěpánkovi*,²³ v níž ukazuje nelehké osudy Zdeňka Štěpánka a jeho potomků – Jany, Petra a Martina Štěpánkových.

O rok později autor vydal dílo nazvané *Jan Pivec známý neznámý*.²⁴ V této knize se věnuje zejména dětství herce, neopomíjí ani jeho tvůrčí kariéru ve světě filmu.

¹⁵ LAŇKA, David. *O Ježíškovi*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: Triton, 2018. ISBN 978-80-87973-37-0.

¹⁶ LAŇKA, David. *Albert, Norbert a nemocný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits. 2020. ISBN 978-80-87973-51-6.

¹⁷ BESSEROVÁ, Miroslav, Marie FORMÁČKOVÁ, David LAŇKA a Milena PEKÁRKOVÁ. *Takový byl Jiří Sovák: 36 autentických vzpomínek na nesmrtelného herce*. Hořice: Tevis, 2000. ISBN 80-86155-75-7.

¹⁸ LAŇKA, David. *Herecká tajemství*. Řitka: Daranus, 2010. ISBN 978-80-86983-87-5.

¹⁹ LAŇKA, David. *Milostné scény a erotika v českém filmu*. Praha: Petrklíč, 2006. ISBN 80-7229-139-4.

²⁰ LAŇKA, David. *Nekončící potlesk, aneb, Galerie nezapomenutelných*. Praha: Formát, 2000. ISBN 80-86155-71-4.

²¹ LAŇKA, David. *Zdeněk Štěpánek: něžný bouřlivák*. Praha: Petrklíč, 2007. Osobnosti (Petrklíč). ISBN 978-80-7229-162-5.

²² LAŇKA, David. *5 hereckých dramát: Otakar Brousek, Stanislav Fišer, Ilja Prachař, Josef Větrovec, Vít Olmer*. Řitka: Daranus, 2009. ISBN 978-80-86983-71-4.

²³ LAŇKA, David. *Štěpánkovi: Zdeněk, Jana, Martin a Petr v divadle, ve filmu, v životě...* Řitka: Čas, 2011. ISBN 978-80-87470-35-0.

²⁴ LAŇKA, David. *Jan Pivec – známý neznámý*. 2., rozš. vyd. Řitka: Čas, 2013. ISBN 978-80-7475-110-3.

Ve stejném roce vyšla autorizovaná biografie hudebního tvůrce nazvaná *Váš Petr Hapka*.²⁵ Zrcadlí vnitřní i vnější svět známého hudebníka a nechává čtenáře nahlédnout za oponu osobního i profesního života skladatele. Publikace je obohacena o vzpomínky jeho přátel.

Později David Laňka směřoval svoji tvorbu ke komediálnímu žánru. V roce 2013 vznikl příběh obézních lidí *Jedlící aneb sto kilo lásky*,²⁶ který si získal přízeň mnoha čtenářů.

V roce 2013 vydal autor knihu rozhovorů *Robert Fulghum do kapsy*.²⁷

V roce 2016 vyšly další knižní rozhovory s folkovou legendou Wabim Stanislavem Daňkem *Neublížít (... a neposrat se)*.²⁸

3.3 Filmová tvorba Davida Laňky

Nejdříve se autor věnoval videoklipům. Dle jeho slov jej na videoklipech baví, že nabízejí prostor pro imaginaci a fantazii.²⁹ Nejvýznamnější jeho spolupráce byla s hudebním skladatelem a autorem mnoha klipů Petrem Hapkou. Dále stojí za videoklipy pro Františka Segrada nebo Danyla Johnsona. Věnoval se také snímkům charitativního charakteru.

V roce 2013 se autor podílel na scénáři v hraném snímku *Jedlící aneb sto kilo lásky*,³⁰ který poté zpracoval do knižní podoby.

Dále spolupracoval na scénáři i režii hraného komediálního snímku *Modelky s. r. o.*³¹ (2014) a v roce 2018 na filmu *Svědomí*,³² který byl inspirován skutečnou událostí. Úředník v zaměstnání si několik let tajně financoval své potřeby z firemních peněz, po letech se rozhodl přiznat a peníze vrátit.

Poslouchej,³³ snímek z roku 2019, detailně popisuje psychologické aspekty dlouhodobých partnerských vztahů. Ve stejném roce byl uveden snímek *Ve skříni*.³⁴ Pojednává o manželské nevěře a minimální komunikaci mezi dvěma lidmi.

Vzdělávací animovaný seriál *Datová Lhota*³⁵ napsal David Laňka pro celou rodinu, nejen pro děti. Zajímavý projekt vznikl ve spolupráci s Matematicko-fyzikální fakultou Univerzity Karlovy v roce 2020. Zábavnou formou představuje svět počítačů a jejich

²⁵ LAŇKA, David a Petra JANČÁLKOVÁ. *Váš Petr Hapka*. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-4-7.

²⁶ LAŇKA, David. *Jedlící, aneb, Sto kilo lásky*. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-2-3.

²⁷ FULGHUM, Robert a David LAŇKA. *Robert Fulghum do kapsy*. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-3-0.

²⁸ DANĚK, Wabi a David LAŇKA. *Neublížít (... a neposrat se)*. Praha: No Limits, [2016]. ISBN 978-80-87973-24-0.

²⁹ NO STRESS MUSIC VIDEO AWARDS. *Porota 2022* [online]. NO STRESS MUSIC VIDEO AWARDS, 2022 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.nsmva.com/porota>.

³⁰ ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Jedlící aneb sto kilo lásky* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/306958-jedlici-aneb-sto-kilo-lasky/prehled/>.

³¹ ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Modelky s. r. o.* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/349120-modelky-s-r-o/prehled/>.

³² ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Svědomí* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/684511-svedomi/prehled/>.

³³ ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Poslouchej* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/637977-poslouchej/prehled/>.

³⁴ ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Ve skříni* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/787724-ve-skrini/prehled/>.

³⁵ ČESKÁ TELEVIZE. *Datová Lhota* [online]. Česká televize [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/datova-lhota>.

fungování, také vzájemnou kompatibilitu jednotlivých komponentů a funkcí. Na webu Děcko jsou k dispozici pracovní listy vztahující se k seriálu.

David Laňka v roce 2020 napsal scénář k pořadu *Jak to lítá na letišti*,³⁶ který také režíroval.

Svoji činnost rozšiřuje tvorbou seriálů: pro televizi Prima režíroval ve spolupráci s Martinem Müllerem a Martinem Koppem seriál *Hvězdy nad hlavou*.³⁷ (Napsal scénář a úvodní píseň.) Seriál získal pozornost více než milionu diváků.³⁸

Nejnovější autorův film *Spolu*³⁹ (z roku 2022) představuje každodenní život dospělého muže, vývojově ve stadiu malého autistického chlapce, a jeho rodiny (matky a sestry).

Televize Prima odvysílala v roce 2022 seriál *Duch*,⁴⁰ na němž se autor podílel scénářem pro dvě epizody (*Nikomu nevěř* a *Zrádce*).

David Laňka bylo možné vidět i v roli herecké. V televizním seriálu *Stopy života*⁴¹ z roku 2013 si zahrál syna paní Vernerové. Ve filmu *Jedlíci aneb sto kilo lásky* se představil v malé roli zákazníka knihkupectví.⁴²

³⁶ ČESKÁ TELEVIZE. *Jak to lítá na letišti* [online]. Česká televize [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/jak-to-lita-na-letisti>.

³⁷ PRIMA. *Hvězdy nad hlavou* [online]. FTV Prima, spol. s r. o. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/hvezdy-nad-hlavou>.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Spolu* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/1079136-spolu/prehled/>.

⁴⁰ PRIMA. *Duch* [online]. FTV Prima, spol. s r. o. [cit. 2023-01-12]. <https://prima.iprima.cz/duch>.

⁴¹ ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Stopy života* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/613867-stopy-zivota/prehled/>.

⁴² FILMOVÝ PŘEHLED. *David Laňka* [online]. NFA [cit. 2023-01-11] Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/88518/david-lanka>.

4 Literární ocenění za tvorbu pro děti

Autor získal několik literárních cen.

4.1 Ocenění Knihopábitel

Laňkovo dílo pro dětské čtenáře *Dobrodružství Billa Madlafouska* vyhrálo v soutěži Knihopábitel 2010.⁴³ O tomto ocenění rozhodují čtenáři literárního měsíčníku Citarny.cz, kteří vybírají z pestré nabídky originálních dětských děl a posuzují text i ilustrace. Uvedená kniha byla zařazena mezi doporučenou dětskou četbu pro druhou třídu.

Sám autor k ocenění řekl: „*Úspěch Billa Madlafouska v soutěži Knihopábitel mě velmi těší. O to více, že se na svět probíjovával bezmála sedm let. Jak je vidět, je to kluk, který se nevzdává a s prakem v ruce je připraven zasloužit si své místo v literárním světě.*“⁴⁴

4.2 Ocenění čestný občan

Na základě usnesení Rady města Nového Strašecí se David Laňka 17. 2. 2013 stal čestným občanem města Nového Strašecí.⁴⁵ Tato nejvyšší forma ocenění se uděluje občanům, kteří se zasloužili o rozvoj města.

4.3 Ocenění pamětní deskou

V roce 2015 byla v Novém Strašecí slavnostně odhalena na budově základní školy pamětní deska Velkého Billa Madlafouska.⁴⁶ Autorem je ilustrátorka Markéta Vydrová, která s autorem dlouhodobě spolupracuje a všechna díla o Billovi ilustrovala. Při slavnostním odhalování dětí z místního dramatického kroužku zahrály představení (scénku z příběhu).

⁴³ Knihy ABZ.CZ. *Knihopábitel* [online]. Knihy ABZ.CZ [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://knihy.abz.cz/web/literarni-ceny/knihopabitel-2010>.

⁴⁴ HOBLÍKOVÁ Šárka. *Bill Madlafousek uspěl v soutěži* [online]. VLTAVA LABE MEDIA a. s., 2011 [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/zpravy_region/bill-madlafousek-uspel-v-soutezi20110309.html.

⁴⁵ NOVÉ STRAŠECÍ. *Čestní občané města a držitelé vyznamenání a ocenění města* [online]. Město Nové Strašecí [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://www.novestraseci.cz/radnice/mestsky-urad/oceneni-mesta/>.

⁴⁶ HOBLÍKOVÁ, Šárka. *Hrdina z knihy ožil přímo před školou* [online]. VLTAVA LABE MEDIA a. s., 2015 [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/zpravy_region/hrdina-z-knihy-ozil-primo-pred-skolou-20150909.html.

5 Rozbor literárních děl pro děti

V této kapitole bude podrobněji předstřena dětská tvorba autora, a to v chronologickém sledu.

5.1 Panáček ze sna (2003)⁴⁷

Dílo je první Laňkovou pohádkovou dětskou knihou. Ilustrovala ji Renáta Fialová.

Děj se odehrává v přírodě. Ve spánku Sašenka zažívá dobrodružství po celé Zemi. Hlavní hrdinkou je malá šestiletá holčička Sašenka, vedlejšími postavami jsou tatínek a panáček.

Knih vypráví o holčičce Sašence, která přijela na chalupu se svým tatínkem. První večer před usnutím je navštívil kouzelný panáček, který nosil krásné sny. Ve snech navštívila Sašenka spolu s malým panáčkem Cukrové království a Kouzelnou říši. Ve snech jí narostla kouzelná křídla a navštívila celý svět.

„Když zpomalíš, možná dojdeš k cíli rychleji, než když budeš pospíchat,“ řekla potichu, snad z obavy, aby tati neměl pocit, že ho snad chce poučovat. „Cože?“ zeptal se tati do řevu motoru, ale neptal se, protože by snad neslyšel, ale protože nechtěl věřit vlastním uším, že tohle moudro řekla jeho malá šestiletá dceruška. „Že když budeš pospíchat, tak si ničeho neužiješ,“ odpověděla mu Saša s vysvětlením a tónem, který jasně dával vědět, že nerada opakuje již jednou řečené. Tati se na ni nezlobil, protože sám byl také takový. Takže jen pokýval hlavou a řekl: „Máš pravdu.“⁴⁸

Příběh knihy má poutavý děj a vede čtenáře k zamyšlení nad pomalejší cestou k určenému cíli. Kniha je určena pro nejmenší čtenáře.

5.2 Dobrodružství Billa Madlafouska (2010)⁴⁹

Dílo *Dobrodružství Billa Madlafouska* je druhou knihou napsanou pro dětské čtenáře. Jedná se o příběhovou prózu. Příběh se odehrává v rodném městě autora – v Novém Strašecí; zajímavé prvky města jsou vyobrazeny na vnitřních deskách.

„Něco vám řeknu - včera jsme byli se školou v muzeu, abysme taky něco věděli o historii Nového Strašecí, a bylo to teda fakt zajímavý. Kromě toho, že jsme se celá třída dozvěděli, že nejstarší vykopávky, který se pod Strašecím našly, jsou starý víc jak sedm tisíc let, taky jsme viděli slavnou keltskou hlavu. To je taková kamenná hlava, která je děsně známá po celém světě. V tom muzeu nám jedna strašně chytrá paní taky povídala, že se první zmínka o Strašecí objevila v nějaký listině v roce 1334, což je datum, který si nepamatuje ani moje babička, a taky že ho v roce 1503 povýšil na město král Vladislav Jagellonský.“⁵⁰

Hlavní postavou je chlapec Pravdomil, který čtenáře provází celým příběhem. Vedlejší postavy tvoří jeho rodiče a sestra Božetěcha a chlapcovi kamarádi ze školy – Bůček, Madla a Bedna.

⁴⁷ LAŇKA, David. *Panáček ze sna: pro moji milovanou Sašenku*. Ilustrovala Renáta FIALOVÁ. Praha: Formát, 2003. ISBN 80-86718-03-4, s. 110.

⁴⁸ Tamtéž, s. 67.

⁴⁹ LAŇKA, David. *Dobrodružství Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Řitka: Čas, 2010. ISBN 978-80-87470-08-4.

⁵⁰ Tamtéž, obal knihy

Příběh začíná tím, že se Pravdomil, který si říká Bill, přestěhoval z velkého města do Nového Strašecí. Hned první školní den potkal partu kamarádů. Ta ho hned přijala mezi sebe. Vybudovali si společnou skrýš v korunách stromu, kde se často scházeli. Bill s partou často hlídal svou malou sestřičku. Celá parta spolu zažívala mnoho dobrodružství, někdy až riskantních. Učili se střílet z praku, dopadli zloděje, jeli na výlet, chodili se koupat, a to zdaleka nebyly popsány všechny jejich zážitky. Spolu je jim však dobře a každé dobrodružství má šťastný konec.

„Cesta ke skrýši je docela hrbolatá, takže kočárek docela drncal a KJ docela klidně usnula, což bylo fajn, aspoň od ní byl klid. To neznámá, že bych KJ neměl rád, to mám, ale někdy mi tím svým věčným žvatláním prostě leze na nervy, já za to nemůžu. Když jsme přišli ke skrýši, hned se nám to nezdálo, protože pod stromem byl nepořádek a Bůčkova spižirna byla úplně vyjedená a Madlina sbírka praků byla rozházená všude kolem.“⁵¹

Tento úryvek byl vybrán, protože tato kapitola byla vtipná a obsahuje několik aktivit – hlídání sestry, návštěvu skrýše i dobrodružný zásah proti zlodějům, navíc s humornou dohrou, kdy se ukázalo, že zloděj je bratr jednoho účastníka party.

Dílo bylo zařazeno mezi doporučenou školní četbu.⁵² První vydání v nákladu cca 2 000 kusů bylo do dvou měsíců zcela vyprodáno. Hrdina knihy Bill i jeho kamarádi se dočkali velké pocty. Toto dílo bylo vydáno také v audio verzi v roce 2014. Namluvil ji Ondřich Kaiser.

Tuto knihu lze doporučit čtenářům mladšího školního věku.

5.3 Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé (2011)⁵³

Knihu pohádkových příběhů ilustrovala Markéta Vydrová. Je rozdělena do deseti kapitol.

Krásné naučné příběhy z běžného života jsou vždy s dobrým koncem. Ne vždy jsou tyto děje veselé, ale je v nich obsaženo ponaučení, že vše se v dobré obrátí.

„Paní Melancholická dobře věděla, že ten oblázek nepochází z Tibetu, nýbrž ze záhonu růží na náměstí, ale nechtěla kazit kouzelnou atmosféru toho daru. Nejen proto, že každý dar věnovaný z lásky je krásný, ale také proto, že věděla, že pan Melancholický není při penězích a nic vzácnějšího si teď dovolit nemůže. Když o padesát spokojeně prožitých let později pan Melancholický zemřel, vzpomněla si paní Melancholická na oblázek, vyhrabala jej z hrací skříňky ukryté na půdě a pečovala o něj jako o svátost. Věděla, že teď, když se o ni nemůže starat její muž, o ni bude dbát ten oblázek. Byla v něm totiž ukrytá láska, kterou k ní manžel choval. Občas dokonce měla pocit, že z tohoto oblázku se na ni smějí manželovy oči, které měla nadevše ráda.“⁵⁴

Tato ukázka z kapitoly O oblázku byla vybrána s cílem poukázat na to, že i malý dárek z lásky věnovaný má velkou hodnotu pro obdarovanou osobu.

Knihy je vhodná pro děti staršího školního věku.

⁵¹ LAŇKA, David. *Dobrodružství Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Řitka: Čas, 2010. ISBN 978-80-87470-08-4, s. 52.

⁵² *Rakovnický deník: nezávislý regionální list*. Plzeň: Vltava, 2011. ISSN 1212-5857.

⁵³ LAŇKA, David. *Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-479-7.

⁵⁴ Tamtéž, s. 37.

5.4 Průšvihy Billa Madlafouska (2013)⁵⁵

Toto dílo Davida Laňky je volným pokračováním *Dobrodružství Billa Madlafouska*. Ilustrovala ho Markéta Vydrová. Jedná se o příběhovou prózu.

Příběh se odehrává v Novém Strašecí. Hlavním hrdinou je Bill Madlafousek a vedlejšími postavami jsou jeho kamarádi a rodiče.

Hrdinové této knihy jsou oproti *Dobrodružství Billa Madlafouska* již o rok starší. Stále mají potřebu pomáhat ostatním, zažívají neobyčejná dobrodružství a ne vždy jim dobrý úmysl vyjde. Například při hraní divadla dojde k záměně textů. Billova malá sestřička tuto partu má ráda a chce s nimi trávit čas. Dokonce pomůže celému týmu vyhrát fotbalové utkání. Zajímavé situace se jim dějí i ve škole, paní učitelka jim přichystala krásné překvapení, prodloužení školního roku o jeden den. Bill si stále myslí na Madlu a věří, že jednou jí vystrojí krásnou svatbu.

„A pak se najednou ségra utišila a zvedla ke mně ty svoje ubrečený veliký oči a to já už jsem věděl, že si ty housátka koupíme, to už jsem věděl, že doma dostaneme vynadáno, že jsme nepřinesli francouzský rohlíky, ale malý husičky, o který se budeme muset starat, ale když na vás holka udělá smutný oči, tak tomu prostě nejde odolat, i když je to jenom sestra. To úplně přestanete používat rozum, který vám ale naskočí hned, jak uděláte, co jste dělat neměli, a když jsme šli s KJ domů a nesli si v krabici od bot dvě housátka, bylo mi jasné, že tohle bude průšvih a taky že byl.“⁵⁶

Celá kniha je plná veselých příhod a tato ukázka je vtipná. Kniha je vhodná pro čtenáře mladšího i staršího školního věku.

Toto dílo bylo vydáno i v audio verzi, kterou namluvil Oldřich Kaiser.

5.5 Prázdniny Billa Madlafouska (2014)⁵⁷

Toto dílo ilustrovala Markéta Vydrová, která s autorem dlouhodobě spolupracuje. Jedná se také o příběhovou prózu.

Hlavní postavou je opět Bill Madlafousek. Vedlejšími hrdiny jsou jeho nerozluční kamarádi Madla, Bůček, Bedna a sestřička Božetěcha, přezdívaná KJ (Kalamity Jane).

Tato kniha volně navazuje na předchozí Průšvihy Billa Madlafouska. Děj začíná probuzením do začátku prázdnin. Partu čeká spousta volného času. Z povinností mají pouze domácí práce, vyndání nádobí z myčky a drobný úklid. Bill se poprvé chystá na pobytový letní tábor, kde bude bez svých přátel. Na táboře pozná nové kamarády, zažije táborová dobrodružství a dostane se mu pozornosti od jedné slečny. Po návratu z tábora je překvapen, že jeho kamarádka Madla si s ním chce najednou hrát na rodinu. Bill počítá s tím, že si ji jednou vezme za ženu, ale teď si na manžele hrát nechce. Celá parta se po prázdninách těší již do páté třídy.

„Jednou ráno se maminka rozhlédla po kuchyni a řekla: „Tady už by to chtělo vymalovat.“ Tatínek na to nic neřekl, udělal jen: „Jo, jo, Evičko,“ a dál si četl noviny, ale protože já maminku znám a vím, že když řekne, že by to to něco chtělo, tak tím myslí, že se to má udělat ještě ten den, věděl jsem, že tatínek na to nejde zrovna dobře, že měl místo toho: „Jo, jo, Evičko,“ říct třeba: „Máš pravdu, ještě dnes koupím barvu a vymalujeme hned, jak bude čas.“ To už by pak bylo jedno, že by vymaloval třeba

⁵⁵ LAŇKA, David. *Průšvihy Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-6-1.

⁵⁶ Tamtéž, s. 169.

⁵⁷ LAŇKA, David. *Prázdniny Billa Madlafouska*. 2. vyd. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-87973-26-4.

za měsíc nebo za dva, protože tatínek, než se k něčemu rozhoupe, tak je konec prázdnin nebo roku. Ale maminka by měla pocit, že se jí snaží udělat radost.“⁵⁸

Celé dílo je plno vtipných zážitků. Je vhodné pro děti mladšího i staršího školního věku. Tato kniha byla vydána jako audio nahrávka i na CD, namluvil ji opět Oldřich Kaiser.

5.6 Vítejte v Pekle! (2014)⁵⁹

Další pohádkové dobrodružné dílo nazvané *Vítejte v Pekle!* opět ilustrovala Markéta Vydrová.

Děj se odehrává ze začátku v Pekle, poté ve skutečném světě v malé české vesničce. Hlavní hrdinové jsou dva čertí bratři Norbert a Albert, vedlejší postavy jsou kamarádi z vesnice.

Příběh začíná v Pekle, kdy jsou neposední čertíci posláni na svět, aby přivedli zpět hříšníky. Na zemi poznají nové kamarády, kteří jim na světě pomáhají. Vznikají humorné situace a Norbertovi a Albertovi se povede některé hříšníky i polepšit. Na pomoc přijdou i Bůh a Lucifer.

„Tohle všechno pozorovali Bůh a Lucifer na hladině polévky, kterou měli před sebou v hotelové jídelně, a díky kouzlu mohli vidět Alberta s Norbertem, jak u jeskyně po obědě spí se svými rodiči, Fífu, jak leží na stráni za hotelem vedle spolužačky Lucinky a vypráví dnes už potřetí, jak se seznámil s čertíky, a ona mu dnes už poosmě říká, jak je statečný, ale viděli také Florentýnku s Valentýnkou, jak se spolu s Romanem a maminkou smějí té legraci s medem a čokoládou. „Tak co tomu říkáš?“ zeptal se Bůh Lucifera, ten si promnul svou bradku, trošilinku zablekotal a pokrčil rameny: „Nerad to říkám, ale byl to opravdu boží nápad.“ Boha ta slova potěšila. Napřímil se hrdě na židli a řekl: „To víš, já ani jiné nemám.“ Pak Lucifera chytil kolem ramen a dodal: „Kdybys chtěl, mohl bych tě naučit božsky přemýšlet, to nikdy nemůže být k zahození.“⁶⁰

Tento úryvek textu ukazuje, jak krásně celý příběh skončil, děti se svorně kamarádily a čertíci se vrátili zpět k rodičům. Kniha má výchovný charakter. Knihu je možné doporučit čtenářům mladšího školního věku.

5.7 Barunka a malovaný svět (2015)⁶¹

Dalším dílem pro dětské čtenáře je *Barunka a malovaný svět*. Ilustrovala ho Markéta Vydrová.

Děj se odehrává v malém městečku. Hlavními hrdinkami jsou Bára s kouzelnou Tužkou a vedlejší postavy jsou Bářini rodiče.

Příběh vypráví o holčičce Báře, která najde kouzelnou Tužku. Co Tužka nakreslí, to ožije, a co Tužka vygumuje, to následně zmizí. Bára je s Tužkou velmi šťastná, nahrazuje jí sestru, kterou si přeje. Tato dvojice zažívá krásná dobrodružství, společně nakreslí dobroty a přejejí se jimi, ve škole způsobí poprask se slony. Pomáhají spolu mamince na zahradě a v domácnosti.

⁵⁸ LAŇKA, David. *Prázdniny Billa Madlafouska*. 2. vyd. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-87973-26-4, s. 99.

⁵⁹ LAŇKA, David. *Vítejte v Pekle!* Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-905397-9-2.

⁶⁰ Tamtéž, s.189

⁶¹ LAŇKA, David. *Barunka a malovaný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2015. ISBN 978-80-87973-16-5.

„Jak byly všechny děti natěšené, že uvidí siláka zvedat slona, teď byly zklamané. Ale to by tu nesměla být Tužka. „Tak já jednoho nakreslím, dobře?“ zeptala se, a než paní učitelka stačila cokoliv říct, Tužka vyskočila z lavice a začala na stěnu třídy kreslit slona. Velikého, s velkýma ušima a chobotem a taky s velkými kly. Až do chvíle, než dokreslila poslední linku, to byl jen slon nakreslený na zdi, ale když ji dotáhla, slon na stěně ožil, zvedl chobot a hrozitánsky zatroubil. Všechny děti se polekaly a nahrnuly se k jedné straně třídy. Slon se na děti podíval a dostal chuť si s nimi hrát. Jenže sotva udělal první krok, rozšlápl lavice, které se mu připletly pod nohy. A sotva udělal druhý, shodil ze zdi tabuli. Paní učitelka spráskla ruce: „No, to nám ještě scházelo, tohle. Takové škody. Za to nás pan ředitel určitě nepochválí.“⁶²

Tato část byla vybrána k ukázce jednoho z dobrodružství, které Baruška s Tužkou prožily. Dále je zde poukázáno na to, jak krásná mohou být dětská přání.

Tuto knihu lze doporučit dětem mladšího školního věku.

5.8 O Ježíškovi (2018)⁶³

Dalším knihou pro dětské čtenáře je pohádkový příběh nazvaný *O Ježíškovi*. Ilustrací se opět ujala Markéta Vydrová.

Příběh se odehrává v jedné malé české vesničce. Hlavní postavou je Ježíšek, vedlejšími postavami jeho rodiče a dva kamarádi Petr a Ondřej.

Dílo popisuje putování Ježíška a jeho rodičů, kteří rok bloudili po světě, až došli do české země. V malé vesnici koupili chaloupku a začali hospodařit. Ježíšek zde potkal dva kamarády, kteří mu spoustu věcí vysvětlili, například jak to chodí ve vsi, kdo je hodný a kdo lakotný. Ježíšek vykonal i několik zázraků a lidé si ho vážili. Pomohl v nouzi sousedům a povedlo se mu napravit i zlého lakotného správce. Poznal, že je synem Božím a na ochranu měl seslané dva andělíčky.

„Spokojeně se posadil na zem, díval se na ten svůj první vlastnoručně vyrobený vodní mlýnek a nedostávalo se mu slov. Jen jednoho, které Ježíškovi prostě musel říct. „Děkuji!“ A Ježíšek se posadil vedle něj, nic neříkal, jen se usmíval, dovnitř i ven, a věděl, že se mu povedl zatím největší zázrak, jaký kdy udělal. Nejen nepřestat věřit v to dobré v druhých, na to je potřeba hlavně trpělivost, ale probudit v nich víru v sebe. Protože to je něco, co lidé často ztrácejí a proč se někdy ve svých životech cítí tak ztraceni.“⁶⁴

Úryvek z knihy byl vybrán z toho důvodu, že je to velmi krásná myšlenka. Je vhodné přibližovat víru dětem, ukazovat jim cestu, kdy je třeba pomáhat druhým. Celkově je možné knihu *O Ježíškovi* hodnotit velmi dobře. Lze ji doporučit čtenářům mladšího školního věku.

⁶² LAŇKA, David. *Barunka a malovaný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2015. ISBN 978-80-87973-16-5, s. 69.

⁶³ LAŇKA, David. *O Ježíškovi*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: Triton, 2018. ISBN 978-80-87973-37-0.

⁶⁴ Tamtéž, s. 68.

5.9 Albert, Norbert a nemocný svět (2020)⁶⁵

Pohádková kniha volně navazuje na oblíbenou knihu *Vítejte v Pekle!* Vtipně a poučně reaguje na nedávnou celosvětovou situaci – pandemii COVID-19. Je doprovázena ilustracemi Markéty Vydrové.

Autor knihu napsal podle námětu Nikolky Lukešové (tato dívka je dcerou kamarádky Davida Laňky a velmi se jí líbilo dílo *Vítejte v pekle!* Když nastala situace s pandemií COVID-19, začala se ptát, jak by vypadal svět, kdyby touto nemocí onemocněli čerti, kdo by napravoval hříšníky. Inspirovala autora svou dětskou fantazií, ten toto téma rozvinul do knižní podoby).

Hlavními postavami jsou čertí bratři Albert a Norbert, vedlejšími postavami jsou děti z vesnice (Florentýnka, Valentýnka a Fífa) a dále Lucifer a Bůh.

Jednoho dne, když Albert onemocněl a s ním i ostatní čerti v Pekle, vydal se Norbert na zem za kamarády. Na zemi nikoho nepotkal, pouze několik lidí, kteří měli zahalené obličej. Hříšníci a děti se najednou nebáli trestů. Tuto situaci řešil malý Norbert. Jeho úkolem bylo dostat všechny hodné lidi do bezpečí a všechny hříšníky k nim do pekla. Nebyl to lehký úkol, ale Norbert je šikovný a statečný čert. Na pomoc přišli samotní Lucifer a Pán Bůh.

„Norberte, pojd' se mnou, potřebuji ti něco ukázat,“ vzal Lucifer Norberta do své pekelné kanceláře, kde viselo obrovské zrcadlo, tak veliké, že kdyby to byl obraz, tak by se do něj vešli dva sloni ve skutečné velikosti. A před tím zrcadlem teď Lucifer párkrát mávl rukou, řekl něco jako realitus brutalus a najednou se na tom zrcadle začalo objevovat, jak to teď vypadá na světě mezi lidmi. A nebyl to hezký pohled. Jak byli čerti dva týdny nemocní, začaly se mezi lidmi dít strašlivé věci. To, že si začnou v pekle dovolovat hříšníci, nad kterými není dohled, to už víte. Ale neumíte si ani představit, jak si začnou dovolovat hříšníci, kteří se ještě do pekla nedostali a jsou stále na tom božím světě.“⁶⁶

Tato ukázka byla vybrána proto, že je výstižná s ohledem na dnešní situaci ve světě. Příběh je poučný a lze se domnívat, že děti děj pochopí. I tato kniha je vhodná pro malé čtenáře k prvnímu čtení.

⁶⁵ LAŇKA, David. *Albert, Norbert a nemocný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits. 2020. ISBN 978-80-87973-51-6.

⁶⁶ Tamtéž, s. 23–24.

6 Preferovaný literární žánr Davida Laňky

Autor se věnuje převážně tvorbě pro děti. Jeho knihy doprovázejí výrazně barevné tematické ilustrace, které jsou i na obalech knih.

V jeho pohádkách pro děti vystupují nadpřirozené bytosti a ožívají předměty. Pohádkový svět se prolíná se světem reálným (např. *Panáček ze sna*, *Barunka a malovaný svět*, *Vítejte v Pekle!*). V knihách autor hojně používá přímou řeč. Specifickou vlastností Laňkových děl je, že hlavní postavy statečně čelí záporné postavě, která je jimi napravena. Hlavní hrdina nikdy není sám, má kolem sebe vedlejší postavy, které mu pomáhají. Vše je psáno s citem pro detail a pochopením i pro nejmenší děti. Autor se zaměřuje na rozvinutí dětské fantazie. Při čtení Laňkových děl se zasmějí malí i velcí čtenáři. Autor dokáže i z banální situace či maličkosti vykouzlit humornou scénku.

Knihy příběhové prózy (*Dobrodružství Billa Madlafouska*, *Prázdniny Billa Madlafouska*, *Průšvihy Billa Madlafouska*) doprovázejí bohaté ilustrace Markéty Vydrové, která s Laňkou dlouhodobě spolupracuje. Výrazně jsou ilustrovány i obaly knih. Knihy, ač vyprávějí o stejné partě dětí, mohou být čteny i bez návaznosti na předchozí a čtenář se do děje vpraví. Specifikem pro tuto kategorii je Laňkovo zasazení do děje v jeho rodném městě Novém Strašecí. Čtenáři, kteří město znají (ideálně v něm třeba vyrůstali), v knize poznají mnoho zákoutí a uliček. Knihy o Billovi jsou psány v 1. osobě čísla jednotného, Bill vypráví o sobě. Příběhy jsou vyprávěny do nejmenších detailů. V knihách spisovatel využívá hojně přímou řeč a často užívá souvětí o několika větách.

Jeho tvorba je velmi oblíbená a dle recenzí se dětským i dospělým čtenářům líbí.

7 Vývojová specifika cílové skupiny – mladší školní věk

Mladší školní věk byl vybrán z toho důvodu, že právě u dětí v této věkové kategorii proběhne ověření poznatků v praktické části bakalářské práce. Dalším důvodem je skutečnost, že s dětmi prvního stupně školní docházky autorka dlouhodobě pracuje ve školní družině.

7.1 Mladší školní věk

Tato etapa, nazývaná také střední dětství, je ohraničována 6. až 11. rokem věku dítěte. Bývá také prezentována jako klidná vývojová etapa. Může tak vypadat ve srovnání s vývojem do 6 let, ale přesto přináší toto období značné proměny ve všech oblastech života. Dítě v tomto věku umí poměrně dobře regulovat své emoce a pohybuje se ve složité síti sociálních vztahů. Dalším důležitým posunem tohoto věku je rozvoj motivace a sebehodnocení. Také je v tomto období rozpoznatelný posun ve vývoji jemné a hrubé motoriky, zlepšuje se koordinace pohybů a očí. Děti v tomto období jsou velmi otevřené vůči vjemům a vlivům. S přechodem z předškolního vzdělávání ke školní docházce se u dětí zvyšuje schopnost nenechat se rozptýlit a udržet pozornost. V tomto období se také u dětí zlepšuje pracovní paměť. Tento školní věk představuje kritické období pro budování sebehodnocení a s ním neoddělitelně spojených motivačních složek osobnosti. Pocit kompetence, který se podle Eriksona⁶⁷ v této fázi rozvíjí, představuje jeden ze základních kamenů sebehodnocení a motivace k aktivnímu naplňování sebe sama v různých oblastech života.⁶⁸

V tomto věku také narůstá potřeba přátelství s ostatními vrstevníky. Společná činnost se stává důležitou součástí pro vývoj a budoucnost dítěte. Vznikají pocity důvěry a ochoty pomoci ostatním. Důležité pro rozvoj jsou rodinné prostředí, vrstevnické vztahy a kontext školy. Proměny v těchto oblastech určují vývoj dítěte. Za klíčový bod v tomto ohledu bývá považován pozitivní rozvoj sebehodnocení a motivace se aktivně uplatňovat ve světě. „*Střední dětství můžeme chápat jako období, které dětem dává příležitost rozvinout své kompetence, zájmy a zdravý pocit důvěry, že mohou zvládnout a řídit svůj svět.*“⁶⁹

Děti této věkové kategorie nejraději vycházejí z vlastních zkušeností. Dávají přednost poznávání skutečnosti způsobem, jakým se samy mohou přesvědčit o pravdivosti určitých faktů.⁷⁰ Nejlépe děti porozumějí názorné ukázce. Také dokáží chápat pravidla, která se stávají součástí jejich znalostí a ovlivňují dětské uvažování. Děti školního věku jsou schopny pochopit, že skutečnosti kolem nich se proměňují. Už vědí, že když něco udělají, situace se změní. Ale také si uvědomují možnost vrátit ji zpět do původního stavu. Už pro ně není situace chápána jako nevratná. Například při řešení problémů, kdy se postupy ukazují jako nesprávné, se děti dokáží vrátit na začátek a začít znovu pracovat (například počítání v matematice, v pracovní činnosti).

⁶⁷ BLATNÝ, Marek. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.

⁶⁸ Tamtéž, s. 89.

⁶⁹ Tamtéž, s. 95.

⁷⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1, s. 267.

Mladší školáci věnují svou pozornost převážně informacím, které jsou pro ně zajímavé. V průběhu vývoje se význam informací pro děti mění. Co bylo pro malého šestiletého školáka důležité, za rok už není. S rychlostí zpracování určitých informací souvisí i pracovní paměť dětí. Závisí i na míře pozornosti, kterou musejí děti tohoto věku udržet. Paměť, uchovávání a zpracovávání informací jsou pro děti velmi důležité. Ovlivní to průběh jejich školní výuky.⁷¹

Děti školního věku mají velkou slovní zásobu a chápou rozdílnost pojmů, podobnost i totožnost významu. Školáci se učí analyzovat slova, určovat jejich základ. Dokáží pochopit význam slov, i když jsou použita v jiné souvislosti. Tyto schopnosti jsou důležité pro vývoj čtenářských dovedností.⁷²

Ve školním věku se také zlepšuje schopnost rozpoznávat a chápat emoce druhých lidí. Také se zlepšuje schopnost o emocích mluvit, čímž je děti dokážou lépe popsat. Dokáží mluvit o tom, co jim vadí na určitém jiném spolužákovi, a opačně, proč se rády přátelí s jiným kamarádem.⁷³

⁷¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1, s. 296.

⁷² Tamtéž, s. 301–302.

⁷³ Tamtéž, s. 309.

8 Vybrané metody práce s textem

Metody práce s textem mají několik cílů. Mezi nejdůležitější patří *schopnost porozumění textu, zvýšení komunikačních dovedností a dovednosti analytického (kritického) zhodnocení textu*.⁷⁴ Způsobů zapojení literárního textu do výchovy ke čtenářství dětí a mládeže je mnoho.

V praktické části bakalářské práce budou pomocí vytvoření pracovních listů ověřeny způsoby práce s textem metodami **Studijní průvodci** a **Svět v mé hlavě**. Tyto metody byly vybrány pro své široké použití při práci s textem. Obě metody mohou svým zajímavým způsobem seznámit čtenáře s vybraným literárním dílem.

8.1 Metoda Studijní průvodci

Tato metoda vede děti k přemýšlení nad přečteným textem a k hledání odpovědí na otázky k danému tématu. Je nedílnou součástí pracovních listů s otevřenými otázkami nebo nedokončenými větami. Podoba pracovních listů a práce s nimi je plně v kompetenci pedagoga.⁷⁵ Pracovní listy je možné vytvořit na základě konkrétního literárního díla, které děti znají nebo se s ním mají seznámit. Je vhodné dětem předložit stejný pracovní list pro případné vyhodnocení a reflexi.⁷⁶ V této metodě lze uplatnit třífázový model učení (nazývaný E-U-R), který je znakem kritického myšlení. Obsahuje fáze evokace, uvědomění a reflexe.⁷⁷

- Cíl metody – děti se naučí vyjadřovat a formulovat svůj názor.
- Obsah metody – práce s textem, práce s pracovními listy, dialog.
- Dílčí metody – předčítání, poslech, slovní dialog (rozhovor), názorně-demonstrační, praktická (pracovní listy).

8.2 Metoda Svět v mé hlavě

Aktivita umožňuje dětem rozvinout při práci s textem nebo při výkladu svou představivost a kreativitu. Tato metoda pracuje s obrazotvorností dětí, které za pomoci svých vlastních zážitků připojí k určitému pojmu (úkol, činnosti, zážitku) svou představu. Je důležité, aby se čtenáři při čtení nebo ústním výkladu aktivně zapojili. Metoda zlepšuje komunikaci, dětské vyjadřování a prohlubuje slovní zásobu. Součástí metody jsou předčítání, poslech, dialog a rozhovor.

Například děti poslouchají úryvek z textu, po chvíli pedagog činnost přerušuje a je vhodné, aby děti debatovaly o obrazech, které si vytvořily v mysli, a o tom, jaký zážitek či zkušenosti jim k tomu dopomohly. Tuto činnost je možné v hodině či při setkání opakovat, a to z důvodu udržení pozornosti dětí a zpestření výuky.⁷⁸

⁷⁴ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

⁷⁵ BEDNÁŘOVÁ, Jana. *Literatura mě baví: studijní text se souborem pracovních listů*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014. ISBN 978-80-7494-045-3, s. 17.

⁷⁶ Tamtéž, s. 28.

⁷⁷ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: Třífázový model v učení* [online]. Národní pedagogický institut, 2012 [cit. 2023-03-17]. Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/16247/vyukove-metody-v-pedagogice-trifazovy-model-uceni.html>.

⁷⁸ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7, s. 314.

- Cíl metody – děti se naučí popsat své mentální představy a pracovat se svou pamětí.
- Obsah – poslech, práce s textem, práce s různým materiálem.
- Dílčí metody – četba, předčítání, slovní dialog (rozhovor), praktická (výtvarná tvorba).

Četba je nejčastější způsob získávání informací z psaného textu. Číst lze pro sebe i pro publikum. Čtení je považováno za stěžejní část výuky, od této dovednosti se odvíjí úspěšnost žáka ve škole.⁷⁹ „Četba může na čtenáře působit různorodě – hovoří se o psychologickém působení četby založené na principu evokací představ a vzniku asociací, dále o sociálních a socializačních účincích četby.“⁸⁰

Předčítání je přiblížení textu ostatním posluchačům. Důležitým hlediskem je dynamika předčítání. Pro děti je podstatný způsob předčítání, aby je příběh zaujal a uměl je vtáhnout do děje. Předčítáním se dětem posiluje pravidelnost samostatného čtení a upevňují se jejich čtenářské dovednosti.⁸¹

Slovní dialog (rozhovor) je základní lidská interakce mezi účastníky, kteří se v rozhovoru střídají. Komunikace se mezi danou skupinou podle určitého tématu nějakým směrem vyvíjí. Je důležité udržovat rovnováhu mezi mluvením a posloucháním. Jde o nejčastěji využívanou formu při práci s textem, která je vhodná pro aktivizaci účastníků.⁸²

Praktická (výtvarná tvorba) je výtvarné pojetí díla, pomáhá propojit pojmy a informace získané z čteného textu a slouží k vizualizaci jeho obsahu a tím napomáhá k rozvoji a schopnosti edukace u dětí. Přispívá k rozvoji kreativity, fantazie a procvičení jemné motoriky u dětí. Podporuje motivaci ke čtení. Forma, styl a materiál záleží na zadání úkolu (obrázek, výrobek, tematická koláž, myšlenková mapa).⁸³

⁷⁹ SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2254-7.

⁸⁰ ZBUDILOVÁ, Helena. *Literární výchova ve volném čase*. Jinočany: H & H, 2020. ISBN 978-80-7319-138-2, s. 38.

⁸¹ Tamtéž, s. 41.

⁸² ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7, s. 45.

⁸³ Tamtéž, s. 80–105.

9 Praktická část

Cílem praktické části bakalářské práce je vytvoření a využití pracovních listů pro děti mladšího školního věku ve volnočasové výchově ke čtenářství. Vybraná kniha autora Davida Laňky *Vítejte v Pekle!* bude dětem představena prostřednictvím pracovních listů.

Při přípravě metodických a pracovních listů bylo rozhodujících několik hledisek. Prvním z nich byl výběr poutavé dětské knížky, která by děti zaujala, vyvolala emoce a umožnila dětem ztotožnit se s postavami. Dalším kritériem byla srozumitelnost a vhodnost díla pro dětské čtenáře v cílové skupině. Posledním hlediskem byl výchovný charakter díla. Děti mají možnost v této knize poznat následky nesprávného chování a možnosti, jak vše napravit.

Realizace setkání bude probíhat po dobu pěti týdnů ve školní družině, a to s časovou dotací 90 minut.

9.1 Charakteristika zařízení

Realizace pěti setkání se uskutečnila v Základní škole Boršov nad Vltavou, kde autorka pracuje jako vychovatelka ve školní družině. Škola disponuje šesti odděleními družin rozdělenými podle tříd. Do školní družiny docházejí děti ve věkové kategorii 6–11 let. Provoz ranní družiny je v čase 6.00–7.40 hod., v odpoledních hodinách v čase 11.40–16.30 hod. Každá družina má svoji vlastní třídu, ve které probíhá řízená i spontánní činnost. Základní škola nabízí mnoho zájmových kroužků. V areálu školy je k dispozici velká školní zahrada a venkovní hřiště. Celoroční plán družiny vychází ze školního vzdělávacího programu, z něhož vychází tematický plán.

Do oddělení, kde autorka působí jako vychovatelka, dochází 21 dětí, z nichž se účastní řízené činnosti maximálně 16 dětí. Na tematické literární setkání byl z důvodu nekonání dalších kroužků vybrán čtvrtek, aby činnost nenarušovaly odchody dětí na další zájmovou činnost. Činnost byla zaměřena především na prevenci výchovných problémů vyskytujících se v této skupině, což souvisí s výběrem knihy.

9.2 Aplikace metodických a pracovních listů

9.2.1 Metodický list č. I

Místo realizace: Základní škola Boršov nad Vltavou, Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou.

Věková kategorie: 7–8 let (druhá třída).

Počet dětí: 12 (4 dívky, 8 chlapců).

Téma setkání: respektující postoj k dospělým.

Pomůcky: kniha *Vítejte v Pekle!*, pracovní listy, psací a kreslicí potřeby.

Cíle setkání:

- děti se pomocí příběhu seznámí s následky neposlušnosti,
- uvědomí si následky neposlušnosti,
- děti dokáží posoudit chování postav v příběhu a vyjádřit svůj postoj,

- naučí se pracovat tvořivě s textem,
- rozvíjejí si fantazii a kreativitu,
- získají povědomí, že knihy přinášejí nové informace,
- rozvoj komunikačních a vyjadřovacích schopností,
- procvičení jemné motoriky a přirozená improvizace,
- děti se naučí správně pracovat s knihou,
- utváření pozitivního vztahu k literatuře.

První setkání

Před tímto tematickým setkáním byly všechny pomůcky připraveny předem, aby společný program proběhl bez vyrušení. Do tohoto oddělení chodí i děti, které vyžadují individuální přístup, a proto se autorka snažila program přizpůsobit. Naopak pro děti, které pracují rychleji, byl připraven úkol navíc (výroba postaviček z kartonových ruliček).

Na začátku setkání se děti přivítaly v kruhu na koberci. Dětem byl představen program, ukázána kniha a bylo vysvětleno, jak se s ní bude pracovat. Setkání byla pravidelná a uskutečňovala se každý čtvrtek od 13.00 do 14.30 hod. v době řízené činnosti. Úkolem autorky bylo každý týden seznámit děti s dalšími příběhy z knihy a společně přemýšlet, jakou myšlenku chtěl příběh čtenářům předat.

Po představení denního programu se děti postavily a společně si zacvičily protahovací cvičení. Zároveň byla přeřikávána básnička *Čertí kluci, čertí holky*, kterou si děti pamatují z předvánočního období. Kdo si nepamatoval, nebo nechtěl přeřikávat, tak cvičil tiše.

Setkání probíhala tímto způsobem: děti se společně usadily na koberec, byla jim vysvětlena pravidla. Také bylo dětem zdůrazněno, že je nutné pozorně poslouchat, aby bylo možné si společně o příběhu povídat, a následně byla přečtena první část z knihy. Čtení působilo na děti uklidňujícím dojmem, se zájmem naslouchaly. Poté projevovaly snahu ve čtení pokračovat. Další kapitoly děti četly samostatně ostatním. Všechny děti seděly v klidu a naslouchaly. Číst ostatním chtěli všichni chlapci, díky více naslouchaly. Po přečtení probíhala debata, byly zvoleny otázky z metodických listů.

Otázky k přečtenému příběhu:

- 1) Je správné chování čertíků?
- 2) Byli potrestáni po zásluze?
- 3) Povídejte, jak byste se zachovali na místě Alberta a Norberta?

Odpovědi dětí:

Otázky byly zaměřené na pozornost a pochopení textu. Děti se ve všech otázkách na odpovědích shodly.

Otázka č. 1. Je správné chování čertíků?

„Není to správné, rodiče se mají poslouchat, protože to myslí s námi dobře.“ „Když lítáme, hned se něco rozbije.“ „Zlobili a nakonec lhali, a to není správné.“

Děti se shodly na tom, že chování čertíků nebylo správné, protože rodiče se mají poslouchat.

Otázka č. 2. Byli potrestáni po zásluze?

„Asi ne, bylo to moc přísné.“ „Napravit se má, když něco rozbijeme, ale nechtěl bych jít do úplně neznámé země to spravit.“ „Byli potrestáni správně, protože to je pohádka a tam to dobře dopadne.“

Děti byly z toho trestu v rozpacích, přemýšlely, jak odpovědět. Otázka byla pro ně těžká. Následně proběhla společná diskuse o správném potrestání. Dětem bylo vysvětleno, že následky činů vedou k nápravě. Také děti vyprávěly, jak bývají potrestány doma od rodičů a za jaké skutky.

Otázka č. 3. Povídejte, jak byste se zachovali na místě čertíků?

„*Já bych se hned omluvil.*“ „*Já bych nikam nešel.*“ „*Já bych hned poslechla, když by mě napomenuli poprvé.*“

Děti svorně kývaly při odpovědi chlapce, který tvrdil, že by nešel, i kdyby musel.

Po této diskuzi byl dalším úkolem pracovní list. Děti měly dokreslit poloviny postav, tím si procvičily jemnou motoriku, napsaly jména čertíků a obrázků dokreslovaly pastelkami dle své fantazie. Při práci s pracovním listem již panovala uvolněnější nálada a děti si navzájem radily jména čertíků. Pro tři chlapce, kteří pracovali rychleji, byl připraven ještě úkol navíc. Měli vyrobit z kartonových ruliček postavičky dětí a čertíků.

Závěrečné hodnocení:

Společné zhodnocení proběhlo v prostoru na koberci v kruhu. Děti spolupracovaly s nadšením. Na činnost měly dostatek času a prostoru.

Reflexe setkání:

Děti na prvním setkání nad touto činností s knihou *Vítejte v Pekle!* reagovaly kladně. Jeden chlapec tuto knihu znal. Při čtení příběhu seděly děti tiše a poslouchaly. Při čtení ostatních spolužáků také poslouchaly a střídaly se bez vyzvání. Na otázky odpovídaly bezprostředně a doplňovaly se. Při práci s pracovním listem panovala již větší uvolněnost.

Cílem příběhu bylo dětem ukázat, že je správné poslouchat rodiče. Cílené otázky k textu vedly děti k přemýšlení nad jejich chováním.

Zpočátku nebylo zřejmé, zda bude časová dotace 90 minut stačit na dokončení všech naplánovaných aktivit. Na konci tohoto tematického bloku bylo dětem nastíněno, co je čeká při příštím setkání u této literární činnosti.

9.2.2 Metodický list č. II

Místo realizace: Základní škola Boršov nad Vltavou, Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou.

Věková kategorie: 7–8 let (druhá třída).

Počet dětí: 14 dětí (6 dívek a 8 chlapců).

Téma setkání: dobré a špatné vlastnosti.

Pomůcky: kniha *Vítejte v Pekle!*, pracovní listy, lepidlo, nůžky, psací potřeby.

Cíle setkání:

- děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení,
- dokáží naslouchat ostatním a vyjádřit svůj názor,
- děti zvládnou udržet pozornost,
- děti se dokáží soustředit na vlastní vnitřní pocity a zvládnou je vyjádřit slovy,
- rozliší správné a nesprávné vlastnosti a pochopí rozdíl mezi nimi,
- děti budou přirozeně improvizovat,

- procvičí si jemnou motoriku,
- utvoří si pozitivní vztah k literatuře.

Druhé setkání

Děti se těšily na další pokračování příběhu. Nejdříve se děti protáhly a poté si společně zazpívaly neznámou písničku *Čerti v pekle*. Díky vtipnému textu a pohybové sestavě byla poté opakována. Následně se děti usadily se na koberec a bylo přečteno další pokračování. Děti seděly tiše a poslouchaly, následně se střídaly ve čtení.

Otázky k danému textu:

- 1) Jak myslíte, že to v Pekle vypadá? Co tam asi jedí?
- 2) Myslíte, že se kluci Albert a Norbert polepší?
- 3) Jaké vlastnosti by čerti měli mít?

Odpovědi dětí:

Děti měly představu o pekle díky pohádkám, které sledovaly v televizi nebo znaly ze čtení s rodiči.

Otázka č. 1. Jak myslíte, že to v Pekle vypadá?

„Určitě je tam teplo, je to pod zemí. A hodně tam mají ohně.“ „Určitě to tam smrdí.“ „Pořád v Pekle jen leží a nemusí nic dělat.“ „A nemají okna.“ „A určitě tam pořád někdo křičí.“ „A nemají rádi vodu a nemusí se mýt.“

Děti se svorně shodly, že se čerti nemusejí mýt, ale nikomu by se v Pekle nelíbilo.

Otázka č. 2. Myslíte, že se Albert a Norbert polepší?

„Ano, polepší se.“ „Určitě ano.“

Tato otázka byla jednoznačně odpovězena, všechny děti souhlasily.

Otázka č. 3. Jaké vlastnosti by čerti měli mít?

„Musí být strašidelní.“ „Musí být spravedliví, aby potrestali všechny stejně.“ „Musí být hodní, aby uměli odpustit, když se někdo polepší.“

U této otázky bylo znát, že děti znají mnoho televizních pohádek, ve kterých se hlavní postava dokázala z Pekla sama dostat. Samy hodnotily, že když se člověk polepší, může se dostat zpět na svobodu.

Po této diskuzi byly dětem rozdány pracovní listy. Na nich byly napsány vlastnosti a děti měly doplnit chybějící písmena, následně vystříhat a nalepit podle charakteru vlastnosti do obláčku (kladné vlastnosti) nebo do pytle (záporné vlastnosti). Tato činnost jim zabrala hodně času. Bylo překvapivé, že činnost odhalila nízkou úroveň slovní zásoby. Písmena děti spíše hádaly, než by slovo znaly. Radily si navzájem a také se doptávaly. Souměrné nakreslení mraku i pytle činilo dětem potíže. Celkově činnost trvala déle, než byl původní předpoklad. Pro děti, které byly hotovy dříve, byly opět připravené kartonové ruličky a kreslicí potřeby na výrobu postaviček.

Závěrečné zhodnocení:

Na koberci v kruhu byly s dětmi přečteny vlastnosti a jejich zařazení, děti hovořily o významu vlastností (co která vlastnost znamená). Bylo velmi překvapující, že tento úkol byl pro ně náročný. Celkově děti pracovaly pozorně a s nadšením. Děti, které pracovaly na výrobě postaviček, je ostatním poté prezentovaly.

Reflexe setkání:

Děti na toto setkání reagovaly kladně. Při poslechu příběhu seděly tiše a střídaly se bez problémů ve čtení. Pracovní list byl pro ně těžký, doplnit písmena ve slovech bylo náročné. Zřejmě pro ně vybraná slova byla neznámá. Příště budou volena jednodušší slova. Zejména zařazení do správné skupiny vlastností činilo některým potíže. Celkově se dětem setkání líbilo, panovala klidná atmosféra. Autorčiným cílem bylo dětem přiblížit dobré a špatné vlastnosti, aby je uměly rozlišit a popsat.

Na konci tohoto bloku bylo dětem nastíněno, co je čeká na příštím literárním setkání.

9.2.3 Metodický list č. III

Místo realizace: Základní škola Boršov nad Vltavou, Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou.

Věková kategorie: 7–8 let (druhá třída).

Počet dětí: 12 (6 dívek a 6 chlapců).

Téma setkání: chování na neznámém místě.

Pomůcky: kniha *Vítejte v Pekle!*, pracovní listy, psací potřeby, přehrávač hudby, čtvrtky A3, kreslicí potřeby, lepidlo.

Cíle setkání:

- děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení,
- dokáží naslouchat ostatním a samy popsat své myšlenky,
- děti zvládnou pracovat s informacemi z textu,
- rozšíří si slovní zásobu,
- děti se dokáží soustředit na správnost chování, zhodnotit je a interpretovat ostatním,
- rozvinou si komunikační a vyjadřovací schopnosti,
- procvičí si jemnou motoriku,
- naučí se pracovat s knihou.

Třetí setkání

Děti se na další setkání těšily. Byla jim představena dnešní činnost. Následně se všichni společně postavili do kroužku a byla puštěna hudba, děti cvičily podle předvádějících. Tato protahovací činnost s písničkami byla pro úspěch zopakována dvakrát (i kvůli zapamatování či připomenutí textu). Následovalo posezení na koberci a dětem byl položen dotaz, zda si pamatují předešlé části. Většina dětí věděla a odpovídala správně. Poté bylo přečteno pokračování příběhu z knihy. Další část děti četly samy ostatním. Střídaly se bez potíží a četly ochotně. Pak proběhla diskuze nad textem.

Odpovědi dětí:

Otázka číslo 1. Byli jste někdy na neznámém místě? A jak to tam vypadalo?

„Bylo to v lese na výletě, bylo tam krásně.“ „Byla jsem na zámku a bylo to tam hezké.“ „Já jsem nebyl nikde, kde to neznám.“ „S našima jsem byl na horách a byly tam skály a to se mi nelíbilo.“ „Byli jsme u skály, kde to neznám, a bylo to strašidelné, ale líbilo se mi tam.“

Děti odpovídaly bez zaváhání, z jejich odpovědí je vidět, že se jim líbí v přírodě. Po chvíli musela být tato diskuse ukončena, neboť děti by vyprávěly o jimi navštívených místech ještě dlouho.

Otázka č. 2. Myslíte, že byste si poradili sami bez dospělých (na místě čertích kluků)?

„Určitě ano, když by tam se mnou ještě někdo byl.“ „Já bych si taky poradil.“ „Ano, zvládl bych to.“

Děti odpovídaly kladně, podle jejich odpovědí by se nebály samy někde být, zvládly by to.

Otázka č. 3. Jaké místo máte nejraději?

„Mně se nejvíc líbí u babičky.“ „Nejraději to mám tady v Boršově u řeky.“ „Nejvíc se mi líbí u moře.“ „Nejraději jsem doma na zahradě.“ „Nejradši to mám doma.“ „Nejhezčí je to v lese.“

Odpovědi dětí byly velmi spontánní, nejraději dle odpovědí pobývají doma a tam se jim i nejvíc líbí. Z dalších odpovědí vyplývá, že se jim také hodně líbí v přírodě.

Po této diskuzi byly dětem rozdány pracovní listy, kde byla zobrazena slepá mapa Boršova, a děti měly přiřadit místa, která znají. Všechny děti byly velmi nadšené a pracovaly s chutí. Mnou vybraná místa všechny děti znaly. Při této práci si radily a odhadovaly, kam které místo patří. Rychleji pracovali opět chlapci. Byly připraveny čtvrtky A3 a úkol „nekonečná vesnička“, jehož obsahem bylo nakreslit vesničku a cestičku tak, aby se oba konce potkaly při ohnutí čtvrtky.

Zhodnocení pracovního listu:

Děti si navzájem při činnosti na slepé mapě pomáhaly, a tak měly přehled, jak kdo pracoval. Děti se shodovaly v určení míst. Lze se domnívat, že tento úkol je velmi zaujal a také se jim velmi dobře povedl. Chlapci, kteří pracovali na „nekonečné vesničce“, ukázali ostatním svou tvorbu, která bude dokončena při příští činnosti.

Reflexe setkání:

Děti při setkání nad knihou reagovaly kladně, ochotně naslouchaly a při čtení se bez potíží střídaly. Při diskusi odpovídaly také ochotně a spontánně. S pracovními listy také pracovaly samostatně a s radostí. Musela však být přehodnocena situace a kvůli podpoře tvůrčího nadšení chlapců jim bylo umožněno, aby si projekt „nekonečná vesnička“ dokončili následující den. Cílem setkání bylo dětem přiblížit chování na neznámém místě a připomenout si vzpomínky na navštívená místa. Lze se domnívat, že se tento cíl podařilo naplnit. Děti si dokázaly místa vybavit a popsat. Uvědomily si také, jak se chovat bez dospělých, a dokázaly zhodnotit, jestli by to zvládly. Převážná většina souhlasila s tvrzením, že by to zvládly.

Třetí setkání bylo hodnoceno jako povedené.

9.2.4 Metodický list č. IV

Místo realizace: Základní škola Boršov nad Vltavou, Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou.

Věková kategorie: 7–8 let (druhá třída).

Počet dětí: 12 dětí (6 dívek a 6 chlapců).

Téma setkání: kamarádství.

Pomůcky: kniha *Vítejte v Pekle!*, pracovní listy, psací a kreslicí potřeby.

Cíle setkání:

- děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii,
- rozvinou si slovní zásobu,
- procvičí čtenářskou gramotnost,
- zvládnou rozlišit vlastnosti u druhé osoby a popsat je,
- rozvinou schopnost porozumění textu,
- dokáží navázat na předešlý text,
- vyzkouší si napsat osobní dopis svému kamarádovi,
- zhodnotí dovednosti, jak by se chovaly v přírodě,
- dokáží pracovat s textem,
- procvičí si jemnou motoriku.

Čtvrté setkání

Děti se dle svých slov těšily, zkoušely odhadnout, co je daný den čeká. Byla jim představena a popsána dnešní činnost. Následně byl dětem vysvětlen důvod, proč bylo zvoleno dané téma. Všichni společně se postavili do kroužku a zacvičili si protahovací cvičení s recitací dětem známé básničky *Čerti v pekle, ty se radujou*. Tato činnost byla pro velký zájem opakována. Poté byl položen dotaz, zda si děti pamatují předchozí činnost. Děti si svorně pamatovaly a dokázaly čtený příběh popsat. Děti se ztišily a byly jim přečteny další příběhy z knihy. Dále se děti střídaly ve čtení. Čtení děti zaujalo a poslouchaly se zájmem. Po dočtení probíhala debata o příběhu a byly položeny otázky z předem připraveného metodického listu.

Otázky k přečtenému příběhu:

- 1) S kým bys chtěl/a zažít podobné dobrodružství jako čertí kluci na zemi?
- 2) Jaké dobré i špatné vlastnosti má tvůj nejlepší kamarád/ka? Zkus je popsat.
- 3) Jak se máte chovat k cizím neznámým lidem?
- 4) Víte, jak se orientovat v přírodě?

Odpovědi dětí:

Otázka č. 1. S kým bys chtěl/a zažít podobné dobrodružství jako čertí kluci na zemi?

„S mým nejlepším kamarádem, a aby to bylo stejné, jako u čertíků.“ „Já také s nejlepšíma kamarádama.“ „S našima, to by bylo legrační.“ „Nejlepší by to bylo s celou třídou.“ „Já nechci takové dobrodružství.“ „Já také ne.“

Děti odpovídaly bez zaváhání, chlapci si přáli zažít dobrodružství, dívky si tuto činnost nepřály prožít. Dále děti vyprávěly o svých prožitých dobrodružstvích.

Otázka č. 2. Jaké dobré i špatné vlastnosti má tvůj nejlepší kamarád/ka? Zkus je popsat.

„Můj kamarád je Honzík, je hodný, ale hodně se pere. Pere se, že mě bouchá.“ „Moje kamarádka mi půjčuje věci, není teda lakomá. Ale někdy žaluje.“ „Můj kamarád je hodný, ale nechce mi něco půjčit.“ „Můj kamarád někdy mluví ošklivě.“

Tyto otázky byly pro děti těžké. Děti dokázaly rozlišit dobrou a špatnou vlastnost, ale nedokázaly je popsat. Tato problematika byla již řešena v předminulém setkání. S dětmi byla vedena diskuse o vlastnostech, autorka se pokusila jim tyto záležitosti vysvětlit.

Otázka č. 3. Jak se máte chovat k cizím neznámým lidem?

„Nesmíme se s nimi bavit a jít pryč.“ „Ano, nemáme se bavit s cizími lidmi.“ „Jen kdyby to byl někdo, kdy by byl zraněný, tomu bysme mohli pomoci.“ „Nesmíme se bavit s cizími lidmi.“

Na tuto otázku reagovaly děti shodně a všechny děti vědí, že se nemají bavit s neznámými lidmi. Tato zásada je jim neustále opakována. Odpovídaly správně na dotazy, jak se zachovat, že je třeba jít pryč, popřípadě zakřičet, aby upoutaly pozornost jiných lidí. Také odpovídaly, že jim tuto skutečnost připomínají doma rodiče.

Otázka č. 4. Víte, jak se orientovat v přírodě? Jak určit směr a podobné věci?

„Ano, vím, na severní straně stromu je lišejník.“ „Kam jde sluníčko, tam je západ.“ „Ano, a také na západ je postavený vchod do kostela.“

Tato otázka byla pro děti těžká. Odpovědělo jen málo dětí. Nejvíce byla překvapující odpověď týkající se vchodu do kostela. Odpovídali chlapci, kteří navštěvují zájmovou činnost přírodně-technického směru. Dle rozhovorů dětí je tato otázka zaujala a rozvíjela fantazii, jak se v přírodě orientovat.

Po této diskuzi byly rozdány dětem papíry k napsání dopisu pro jejich kamaráda. Bylo jim vysvětleno, že dopis mohou napsat upřímně a popsat pocity, jaké mají. Také měly za úkol nakreslit podobu kamaráda a jeho oblíbenou hračku. Děti nejdříve nevěděly, jakého kamaráda si vybrat, ale poté pracovaly tiše a soustředěně.

Závěrečné hodnocení:

Společné hodnocení proběhlo na koberci v kruhu. Děti dopisy mohly přečíst nahlas, této možnosti využilo jen pět dětí. Četly nahlas o svém kamarádovi, jaký je, zmiňovali zážitky, které s ním prožily, a závěrem se všechny děti v dopise loučily krásným pozdravením. Dopisy si mohly předat, pokud byl kamarád přítomen. Proběhla diskuze o obrázcích, zda se podobizna kamarádovi podobá, a děti popisovaly jeho hračky. Děti, jejichž hračky popisoval některý ze spolužáků, se mohly vyjádřit, zda souhlasí, že toto je jejich nejoblíbenější hračka. Spolupracovaly dobře.

Reflexe setkání:

Děti při setkání nad knihou reagovaly kladně, naslouchaly tiše a při čtení se bez potíží střídaly. Na otázky odpovídaly spontánně a doplňovaly se navzájem. Při otázkách se projevila malá slovní zásoba a některé pojmy byly pro ně těžké a neznámé. V následujících dnech se poté s touto problematikou ve školní skupině pracovalo. Při psaní dopisu byly děti nejdříve váhavé, ale po promyšlení a případných dotazech již psaly samostatně. Na obrázcích, na nichž byl zobrazen jejich kamarád a jeho nejoblíbenější hračka, se děti shodly. Cílem setkání bylo dětem přiblížit pojem kamarádství a uvědomění si, že kamarád může mít různé vlastnosti, ale přesto kamarádem zůstává. Tato skupina má občas potíže chovat se kolegiálně a spolupracovat, i z toho důvodu bylo zvoleno dané téma. Setkání děti hodnotily kladně. Stejně tak toto setkání považuje za vydařené i autorka.

9.2.5 Metodický list č. V

Místo realizace: Základní škola Boršov nad Vltavou, Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou.

Věková kategorie: 7–8 let (druhá třída).

Počet dětí: 11 dětí (5 dívek a 6 chlapců).

Pomůcky: kniha *Vítejte v Pekle!*, pracovní listy, psací a kreslicí potřeby, papírové talíře o průměru 26 cm.

Téma setkání: přátelství.

Cíle setkání:

- děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení,
- procvičí si čtenářské dovednosti,
- zvládnout navázat na předchozí četbu,
- dokáží zhodnotit příběh a reflektovat líbí/nelíbí,
- rozšíří slovní zásobu a dokáží pracovat se souvislým textem,
- budou přirozeně improvizovat,
- procvičí si jemnou motoriku,
- zvládnou správně pracovat s knihou.

Páté setkání

Děti se podle svých slov těšily na pokračování a byly zvědavé, jak celý příběh o čertících dopadne. Byl představen celý program setkání a popsána činnost. Pro protahovací cvičení byla vybrána jim známá básnička *Cestička k domovu*. Tato činnost byla opět opakována dvakrát. Následně byly dětem položeny dotazy na předchozí děj v knize. Děti správně odpovídaly, předchozí děj dokázaly správně interpretovat. Poté byla přečtena předposlední část knihy a děti následně četly zbývající část příběhu. Bez potíží se ve čtení střídaly. Děti poslouchaly se zájmem. Po dočtení probíhal dialog nad knihou a byly položeny předem připravené otázky.

Otázky k přečtenému příběhu:

- 1) Co se vám v příběhu nejvíc líbilo, a co naopak ne?
- 2) Myslíte, že i děti se mohou napravit?
- 3) Co mohli čertí kluci na zemi ještě podniknout? Myslíte, že to přátelství bude napořád?

Odpovědi dětí:

Otázka č. 1: Co se vám na příběhu nejvíce líbilo, a co naopak ne?

„Mně se moc líbilo, jak nevěděli čertíci, že nemají oblečení.“ „Mně se líbilo, že se skamarádili a chodili si spolu hrát a pomáhali si.“ „Mně se líbilo, že se vrátili Albert a Norbert domů.“ „Mně se líbilo, že jim přišel na pomoc Bůh i Lucifer.“ „Mně se nelíbilo, jak zlobili.“ „Mně se nelíbilo, že tam byl ten zlý strejda.“ „Mně se nelíbilo, že je z Pekla vyhnali, protože byli malí.“ „Mně se to líbilo celé.“

Děti odpovídaly spontánně a shodly se na tom, že se jim nelíbilo, že čertí kluky vyhnali z Pekla. Také se dětem nelíbil zlý strýc, svorně se shodly, že byl zlý. Líbilo se jim kamarádství s dětmi z vesnice a jejich dobrodružství. Také se děti shodly, že se jim celý příběh líbil.

Otázka č. 2: Myslíte, že se i děti mohou napravit?

„Když chtějí se napravit, tak mohou.“ „Určitě ano.“ „Když jim někdo řekne, aby se napravily, tak se napraví.“

Děti se v odpovědi shodly, že náprava dětí je možná. Uvědomovaly si, že je vždy možnost svoji chybu napravit.

Otázka č. 3: Co by čertí kluci mohli ještě na zemi podniknout? Myslíte, že to bude přátelství napořád?

„Mohli by také slavit Valentýna nebo jiné svátky.“ „Kdyby nebyli čerti, mohli by se chodit koupat.“ „Mohli by tady chodit víc do školy a normálně se učit jako děti.“ „Mohli by mít lidské vysvědčení.“ „Určitě se budou kamarádit, protože se umí vracet na Zem.“ „Určitě se budou kamarádit. “Děti se kamarádí, jen když jsou děti, pak dospělí se už nekamarádí.“

Tato diskuse byla delší, bylo nutné ji ukončit. Děti se velmi rozpovídaly. Uvažovaly nad tím, jaké prožitky by čertíci mohli mít na zemi, a rozvinuly svou představivost vycházející z vlastních prožitků. Také se převážně shodovaly v tom, že se lidé kamarádí převážně v dětském věku, v dospělosti již ne.

Po tomto dialogu byly dětem rozdány papírové talíře a ukázán obal knihy, kde je vyobrazen domek. Následně bylo vysvětleno zadání úkolu: Nakreslit na talíř svou představu titulní strany knihy dle svého uvážení. Děti se doptaly na zadání a pracovaly se zaujetím. Kdo z dětí měl již obrázek hotový, mohl vypracovat ještě jeden nebo si kreslit podle svého uvážení.

Závěrečné zhodnocení:

Na koberci v kruhu si všichni společně ukázali, jaké vytvořili titulní strany knihy. Všechny děti nakreslily podobný obrázek, jako je titulní strana přečtené knihy. Prezentovaly své výtvary ostatním a poté byly talíře ve třídě v družině vystaveny. Děti si dle svých slov tuto literární činnost oblíbily.

Reflexe setkání:

Děti na toto setkání reagovaly pozitivně. Při poslechu seděly děti tiše a střídaly se bez problémů ve čtení. Vyjádřily lítost, že je již kniha přečtená, a všechny společně si povídaly o slušném chování v souvislosti s chodem družiny. Děti chápaly, že slušné a respektující chování je důležité pro celou společnost bez rozdílu věku. Velmi překvapivé byly reakce na kamarádství v dospělosti. Obrázky dětí jsou určitě velmi povedené. Protože děti projevovaly lítost nad koncem příběhu, byla uzavřena dohoda o pokračování této činnosti. Také jim bylo představeno autorovo dílo *Albert, Norbert a nemocný svět*, které je pokračováním této knihy. Cílem bylo dětem představit model společného přátelství. Jak již bylo zmíněno, na tomto tématu se s touto skupinou pracuje často. Toto setkání děti hodnotily kladně, a i toto setkání je tedy možné považovat za povedené.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo představit tvorbu Davida Laňky a ukázat, jak lze využít jeho knihy pro vzdělávání menších dětí, konkrétně k výchově ke čtenářství. Zároveň se podařilo dětem ukázat, že lze s knihami pracovat a čerpat z nich poučení a zábavu.

Bakalářská práce se skládá z osmi kapitol v teoretické části. V první kapitole jsem čtenáře seznámila s osobou spisovatele Davida Laňky, s jeho dětstvím a životem. V další kapitole se zabývám inspirací Davida Laňky, kde mě velmi zaujal krásný vztah autora s jeho babičkou. I já mám krásný vztah a milé vzpomínky na své dětství díky babičce. V další kapitole je stručné seznámení s Laňkovými díly pro dospělé čtenáře a s jeho filmovou tvorbou. Ve čtvrté kapitole jsem představila autorova získaná ocenění (**Knihopábitel, čestný občan města Nového Strašecí a instalace pamětní desky**). Následuje kapitola, v níž jsem podrobněji popsala Laňkovu tvorbu pro dětské čtenáře: *Panáček ze sna, Dobrodružství Billa Madlafouska, Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé, Průšvihy Billa Madlafouska, Prázdniny Billa Madlafouska, Vítejte v Pekle!, Barunka a malovaný svět, O Ježíškovi, Albert, Norbert a nemocný svět*. Dílo *Vítejte v Pekle!* jsem pak využila pro praktickou část bakalářské práce. V další kapitole se zabývám Laňkovým oblíbeným literárním žánrem. Předposlední kapitola seznamuje čtenáře s vývojovou specifikací cílové skupiny. V poslední kapitole teoretické části představuji vybrané metody práce s textem. Použila jsem metod **Studijní průvodci** a **Svět v mé hlavě**, které napomáhají k výchově ke čtenářství a svou charakteristikou jsou vhodné k vytvoření pracovních listů vztahujících se k vybrané knize.

Kontaktovala jsem autora a provedla jsem s ním online rozhovor. Dozvěděla jsem se více o jeho dětství, inspiraci a literární i filmové tvorbě. Rozhovor s Davidem Laňkou je uveden v příloze.

Praktická část bakalářské práce obsahuje sadu metodických a pracovních listů, které jsou inspirovány Laňkovu tvorbou, konkrétně knihou *Vítejte v pekle!*⁸⁴ Tato kniha plní svým příběhem výchovnou funkci, proto jsem si ji vybrala k práci se skupinou dětí ve školní družině. Příběh o dvou napravených čertících byl pro děti velmi přitažlivý a jsem ráda, že jsem svůj záměr ukázat dětem následky určitého chování splnila. Práci s knihou jsem rozdělila do pěti částí. Při jednotlivých setkáních jsem nejdříve dětem část přečetla a poté četly samy. Ke každému setkání jsem měla připraveny pracovní listy. Děti byly projektem nadšeny, aktivně se zapojovaly a setkání nad knihou *Vítejte v pekle!* si užívaly. To uvádím i v reflexích jednotlivých setkání.

S dětmi jsem pracovala metodami slovními (předčítání textu, vysvětlování, rozhovor a práce s knihou). Dále metodami názorně-demonstračními (práce s obrázkem, nápodobou, pozorování). Na začátku každého setkání jsem děti slovně motivovala k poslechu příběhu, ke čtení ostatním dětem a k práci s pracovními listy. Také jsem se dotazovala, jak si pamatují předešlý děj. Děti se do diskuzí pouštěly bez ostychu. Nebály se improvizace, dokonce ani prezentace před ostatními spolužáky. Při setkání jsem u dětí zjistila menší slovní zásobu a tuto skutečnost jsem se snažila zlepšit. Doufám, že systematickou prací s literárním textem se povede slovní zásobu zvětšit a více porozumět slovním obrátům. Pracovní listy jsem tvořila s ohledem na schopnosti a dovednosti této skupiny. Děti nejlépe hodnotily děti úkol *slepá mapa vesnice Boršov*, kde se děti shodovaly při umístění mnou určených míst. Nejtěžším úkolem bylo doplnění písmen a určení charakteru vlastností. Tuto činnost bych příště volila spíše

⁸⁴ LAŇKA, David. *Vítejte v Pekle!* Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-905397-9-2.

pro starší děti. I přestože byl úkol těžký, všechny děti ho zvládly (některé s mou dopomocí, případně s dopomocí ostatních spolužáků).

Již na začátku setkání jsem měla obavu, že časová dotace 90 minut bude výrazně limitující, ale vše, co jsem měla v plánu splnit, se podařilo. Pro rychleji pracující děti jsem měla vždy připraven úkol navíc. Děti, které chtěly pracovat i na úkolu navíc mimo naše setkání, měly možnost pokračovat ve výtvarné činnosti i v následujících dnech. Projekt dětí v mém oddělení školní družiny zaujal a tuto činnost provozujeme dále s jinými knihami. Věřím, že získané teoretické a praktické znalosti dále využijí ve své práci vychovatelky. Prostor školní družiny je podle mého názoru vhodný k výchově ke čtenářství ve volném čase.

Doufám, že práce s literárním textem inspirovala děti k dalšímu zájmu o knihy a čtení.

Seznam použitých zdrojů

Bibliografické zdroje

BEDNÁŘOVÁ, Jana. *Literatura mě baví: studijní text se souborem pracovních listů*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014. ISBN 978-80-7494-045-3.

BESSEROVÁ, Miroslav, Marie FORMÁČKOVÁ, David LAŇKA a Milena PEKÁRKOVÁ. *Takový byl Jiří Sovák: 36 autentických vzpomínek na nesmrtelného herce*. Hořice: Tevis, 2000. ISBN 80-86155-75-7.

BLATNÝ, Marek. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

DANĚK, Wabi a David LAŇKA. *Neublížít: (... a neposrat se)*. Praha: No Limits, [2016]. ISBN 978-80-87973-24-0.

FULGHUM, Robert a David LAŇKA. *Robert Fulghum do kapsy*. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-3-0.

LAŇKA, David a Petra JANČÁLKOVÁ. *Váš Petr Hapka*. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-4-7.

LAŇKA, David. *5 hereckých dramát: Otakar Brousek, Stanislav Fišer, Ilja Prachař, Josef Větrovec, Vít Olmer*. Řitka: Daranus, 2009. ISBN 978-80-86983-71-4.

LAŇKA, David. *Albert, Norbert a nemocný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2020. ISBN 978-80-87973-51-6.

LAŇKA, David. *Barunka a malovaný svět*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2015. ISBN 978-80-87973-16-5.

LAŇKA, David. *Dobrodružství Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Řitka: Čas, 2010. ISBN 978-80-87470-08-4.

LAŇKA, David. *Herecká tajemství*. Řitka: Daranus, 2010. ISBN 978-80-86983-87-5.

LAŇKA, David. *Jan Pivec – známý neznámý*. 2., rozš. vyd. Řitka: Čas, 2013. ISBN 978-80-7475-110-3.

LAŇKA, David. *Jedlící, aneb, Sto kilo lásky*. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-2-3.

LAŇKA, David. *Milostné scény a erotika v českém filmu*. Praha: Petrklíč, 2006. ISBN 80-7229-139-4.

LAŇKA, David. *Nekončící potlesk, aneb, Galerie nezapomenutelných*. Praha: Formát, 2000. ISBN 80-86155-71-4.

LAŇKA, David. *O Ježíškovi*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: Triton, 2018. ISBN 978-80-87973-37-0.

LAŇKA, David. *Panáček ze sna: pro moji milovanou Sašenku*. Ilustrovala Renáta FIALOVÁ. Praha: Formát, 2003. ISBN 80-86718-03-4.

LAŇKA, David. *Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-479-7.

LAŇKA, David. *Prázdniny Billa Madlafouska*. 2. vyd. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-87973-26-4.

LAŇKA, David. *Průšvihy Billa Madlafouska*. Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2013. ISBN 978-80-905397-6-1.

LAŇKA, David. *Štěpánkovi: Zdeněk, Jana, Martin a Petr v divadle, ve filmu, v životě...* Řitka: Čas, 2011. ISBN 978-80-87470-35-0.

LAŇKA, David. *Vítejte v Pekle!* Ilustrovala Markéta VYDROVÁ. Praha: No Limits, 2014. ISBN 978-80-905397-9-2.

LAŇKA, David. *Zdeněk Štěpánek: něžný bouřlivák*. Praha: Petrklíč, 2007. Osobnosti (Petrklíč). ISBN 978-80-7229-162-5.

SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2254-7.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

ZBUDILOVÁ, Helena. *Literární výchova ve volném čase*. Jinočany: H & H, 2020. ISBN 978-80-7319-138-2.

Elektronické zdroje

ČESKÁ TELEVIZE. *Datová Lhota* [online]. Česká televize [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/datova-lhota>.

ČESKÁ TELEVIZE. *Jak to lítá na letišti* [online]. Česká televize [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/jak-to-lita-na-letisti>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *David Laňka* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/92221-david-lanka/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Jedlíci aneb sto kilo lásky* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/306958-jedlici-aneb-sto-kilo-lasky/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Modelky s. r. o.* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/349120-modelky-s-r-o/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Poslouchej* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/637977-poslouchej/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Spolu* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/1079136-spolu/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Stopy života* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/613867-stopy-zivota/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Svědění* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/684511-svedomi/prehled/>.

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Ve skříni* [online]. POMO Media Group s.r.o. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/787724-ve-skrini/prehled/>.

FILMOVÝ PŘEHLED. *David Laňka* [online]. NFA [cit. 2023-01-11] Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/88518/david-lanka>.

HOBLÍKOVÁ Šárka. *Bill Madlafousek uspěl v soutěži* [online]. VLTAVA LABE MEDIA a. s., 2011 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/zpravy_region/bill-madlafousek-uspel-v-soutezi20110309.html.

HOBLÍKOVÁ, Šárka. *Hrdina z knihy ožil přímo před školou* [online]. VLTAVA LABE MEDIA a. s., 2015 [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/zpravy_region/hrdina-z-knihy-ozil-primo-pred-skolou-20150909.html.

Knihy ABZ.CZ. *Knihopábitel* [online]. Knihy ABZ.CZ [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://knihy.abz.cz/web/literarni-ceny/knihopabitel-2010>.

NO STRESS MUSIC VIDEO AWARDS. *Porota 2022* [online]. NO STRESS MUSIC VIDEO AWARDS, 2022 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.nsmva.com/porota>.

NOVÉ STRAŠECÍ. *Čestní občané města a držitelé vyznamenání a ocenění města* [online]. Město Nové Strašecí [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://www.nove-straseci.cz/radnice/mestsky-urad/oceneni-mesta/>.

PRIMA. *Duch* [online]. FTV Prima, spol. s r. o. [cit. 2023-01-12]. <https://prima.iprima.cz/duch>.

PRIMA. *Hvězdy nad hlavou* [online]. FTV Prima, spol. s r. o. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/hvezdy-nad-hlavou>.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: Třífázový model v učení* [online]. Národní pedagogický institut, 2012 [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/16247/vyukove-metody-v-pedagogice-trifazovy-model-uceni.html>.

Ostatní

Rakovnický deník: nezávislý regionální list. Plzeň: Vltava, 2011. ISSN 1212-5857.

Seznam příloh

Příloha I. Metodický list č. I	40
Příloha II. Pracovní list č. I	41
Příloha III. Metodický list č. II	42
Příloha IV. Pracovní list č. II	43
Příloha V. Metodický list č. III	44
Příloha VI. Pracovní list č. III	45
Příloha VII. Metodický list č. IV	46
Příloha VIII. Metodický list č. V	47
Příloha IX. Ukázka obalu knihy	48
Příloha X. Ukázka vypracovaného pracovního listu č. I	49
Příloha XI. Ukázka vypracovaného pracovního listu č. II	50
Příloha XII. Ukázka vypracovaného pracovního listu č. III	51
Příloha XIII. Ukázka vypracovaného úkolu	52
Příloha XIV. Ukázka vypracovaného úkolu	53
Příloha XV. Ukázka vypracovaného úkolu Nekonečná vesnička	54
Příloha XVI. Přepsaný on-line rozhovor s autorem Davidem Laňkou	55

Přílohy

Příloha I. Metodický list č. I

Místo realizace:	Základní škola Boršov nad Vltavou Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou
Časová dotace:	90 minut (13.00-14.30)
Věková kategorie:	7–8 let
Počet dětí:	12 (4 dívky, 8 chlapců)
Téma setkání:	respektující postoj k dospělým
Pomůcky:	kniha <i>Vítejte v Pekle!</i> , pracovní listy, kreslicí potřeby
Cíle setkání:	<ul style="list-style-type: none">• děti se pomocí příběhu seznámí s následky neposlušnosti• uvědomí si následky neposlušnosti• dokáží posoudit chování postav v příběhu a vyjádřit svůj postoj• naučí se pracovat tvořivě s textem• rozvíjejí si fantazii a kreativitu• získají povědomí, že knihy přinášejí nové informace• rozvinou komunikační a vyjadřovací schopnosti• procvičí jemnou motoriku a přirozenou improvizaci• naučí se správně pracovat s knihou• vytvoří si pozitivní vztah k literatuře
Výukové metody:	předčítání, práce s textem, slovní (popis), názorně-demonstrační, individuální práce
Postup:	<p>Seznámení dětí s programem – představení činnosti</p> <p>Krátké protahovací cvičení - s použitím básničky <i>Čertí kluci, čertí holky</i></p> <p>Předčítání příběhu z knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> - přečtu první část, následně budou číst děti další úsek z knihy</p> <p>Diskuze nad přečteným příběhem – pedagog volí otázky vztahující se k textu:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Je chování čertíků správné?2) Byli potrestáni dle zásluhy?3) Jak byste se zachovali v kůži Alberta a Norberta? <p>Pracovní listy – individuální práce s pracovním listem, děti si procvičí jemnou motoriku</p> <p>- dokreslení poloviny postav a vymalování obrázku</p> <p>Zhodnocení pracovního listu – jak se povedla druhá polovina postavy</p> <p>Závěrečná reflexe – zhodnocení tematického bloku a celkový dojem ze setkání, co se líbilo/nelíbilo</p>

Příloha II. Pracovní list č. I

Příloha III. Metodický list č. II

Místo realizace:	Základní škola Boršov nad Vltavou Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou
Věková kategorie	7–8 let (druhá třída)
Počet dětí:	14 dětí (6 dívek a 8 chlapců)
Téma setkání:	dobré a špatné vlastnosti
Pomůcky:	kniha <i>Vítejte v Pekle!</i> , pracovní listy, lepidlo, nůžky, psací potřeby
Cíle setkání:	<ul style="list-style-type: none"> • děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení • dokáží naslouchat ostatním a vyjádřit svůj názor • děti zvládnou udržet pozornost • děti se dokáží soustředit na vlastní vnitřní pocity a zvládnou je vyjádřit slovy • rozliší správné a nesprávné vlastnosti a pochopí rozdíl mezi nimi • budou přirozeně improvizovat • procvičí si jemnou motoriku • utvoří si pozitivní vztah k literatuře
Výukové metody:	předčítání, práce s textem, slovní (popis), názorně-demonstrační, individuální práce
Postup:	<p>Seznámení dětí s programem – představení činnosti</p> <p>Krátké protahovací cvičení – protáhnutí těla s použitím písničky <i>Čerti v pekle</i></p> <p>Předčítání příběhu z knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> – přečtu další část knihy, následně budou číst děti další úsek z knihy</p> <p>Diskuze nad přečteným příběhem – pedagog volí otázky vztahující se k textu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jak myslíte, že to v Pekle vypadá? Co tam asi jedí? 2) Myslíte, že se kluci Albert a Norbert polepší? 3) Jaké vlastnosti by čerti měli mít? <p>Pracovní listy – individuální práce s pracovním listem, děti si procvičí jemnou motoriku – doplnění chybějících písmen, stříhání a nalepení slov do příslušného místa. Děti zkusí popsat charakteristiku vlastností.</p> <p>Zhodnocení pracovního listu – jak se podařilo písmenka doplnit, zda je to správně a také je to správně přiřazené.</p> <p>Závěrečná reflexe – zhodnocení tematického bloku a celkový dojem ze setkání, co se líbilo/nelíbilo.</p>

Příloha IV. Pracovní list č. II

Vlastnostem doplňte chybějící písmenka, rozstříhnete a nalepíte do obléčku, nebo do pytle podle svého uvážení

SLU- NOST

BEZO-LEDNOST

ŠT-DROST

SKROMNO-T

CHAMT-VOST

Č-STNOST

LENO-T

KLAMAV-ST

PIL-OST

NEDB-LOST

Příloha V. Metodický list č. III

Místo realizace:	Základní škola Boršov nad Vltavou Poříčská 180, 37382 Boršov nad Vltavou
Věková kategorie:	7–8 let (druhá třída)
Počet dětí:	12 (6 dívek a 6 chlapců)
Téma setkání:	chování na neznámém místě
Pomůcky:	knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> , pracovní listy, psací potřeby, přehrávač hudby, čtvrtky A3, kreslicí potřeby, lepidlo
Cíle setkání:	<ul style="list-style-type: none"> • děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení • dokáží naslouchat ostatním a samy popsat své myšlenky • děti zvládnou pracovat s informacemi z textu • rozšíří si slovní zásobu • děti se dokáží soustředit na správnost chování, zhodnotit je a interpretovat ostatním • rozvinou si komunikační a vyjadřovací schopnosti • procvičí si jemnou motoriku • naučí se pracovat s knihou
Výukové metody:	předčítání, práce s textem, slovní (popis), názorně-demonstrační, individuální práce
Postup:	<p>Seznámení dětí s programem – představení činnosti</p> <p>Krátké protahovací cvičení – cvičení s písničkami</p> <p>Předčítání příběhu z knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> – přečtu další část, následně budou číst děti další úsek z knihy</p> <p>Diskuze nad přečteným příběhem – pedagog volí otázky vztahující se k textu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Byli jste někdy na neznámém místě? A jak to tam vypadalo? 2) Myslíte, že byste si poradili sami bez dospělých (na místě čertích kluků)? 3) Jaké místo máte nejraději? <p>Práce s pracovními listy – individuální práce s pracovními listy, děti si procvičí jemnou motoriku a vyzkoušejí si orientaci na slepé mapě. Určí na pracovním listu místa, která znají.</p> <p>Zhodnocení pracovního listu – jak se podařilo místa na mapě určit.</p> <p>Závěrečná reflexe – zhodnocení tematického bloku a celkový dojem ze setkání, co se líbilo/nelíbilo.</p>

Příloha VI. Pracovní list č. III

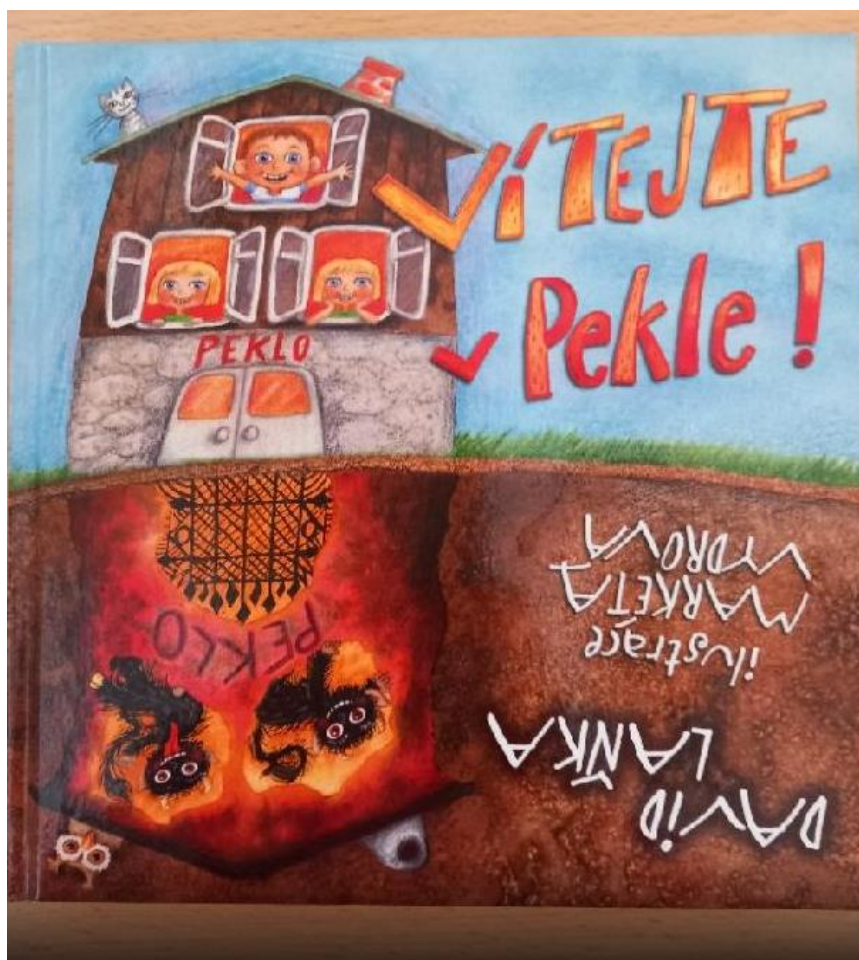
Příloha VII. Metodický list č. IV

Místo realizace:	Základní škola Boršov nad Vltavou Poříčská 180, 373 82 Boršov nad Vltavou
Věková kategorie:	7–8 let (druhá třída)
Počet dětí:	12 (6 dívek a 6 chlapců)
Téma setkání:	kamarádství
Pomůcky:	knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> , pracovní listy, psací a kreslicí potřeby
Cíle setkání:	<ul style="list-style-type: none"> • děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení • dokáží naslouchat ostatním a samy popsat své myšlenky • děti zvládnou pracovat s informacemi z textu • rozšíří si slovní zásobu, • děti se dokáží soustředit na správnost chování, zhodnotit je a interpretovat ostatním • rozvinou si komunikační a vyjadřovací schopnosti • procvičí si jemnou motoriku • naučí se pracovat s knihou
Výukové metody:	předčítání, práce s textem, slovní (popis), názorně-demonstrační, individuální práce
Postup:	<p>Seznámení dětí s programem – představení činnosti</p> <p>Krátké protahovací cvičení – cvičení s písničkami</p> <p>Předčítání příběhu z knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> – přečtu další část, následně budou číst děti další úsek z knihy.</p> <p>Diskuze nad přečteným příběhem – pedagog volí otázky vztahující se k textu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) S kým bys chtěl/a zažít podobné dobrodružství jako čertí kluci na zemi? 2) Jaké dobré a špatné vlastnosti má tvůj nejlepší kamarád/ka? Zkus je popsat. 3) Jak se máte chovat k cizím neznámým lidem? 4) Víte, jak se chovat v přírodě? <p>Práce s pracovními listy - děti napíší osobní dopis pro svého kamaráda a nakreslí hračku, o které si myslí, že ji má jeho kamarád nejraději.</p> <p>Zhodnocení pracovního listu – čtení dopisu pro svého kamaráda a představení nakreslené hračky.</p> <p>Závěrečná reflexe – zhodnocení tematického bloku a celkový dojem ze setkání, co se líbilo/nelíbilo.</p>

Příloha VIII. Metodický list č. V

Místo realizace:	Základní škola Boršov nad Vltavou Poříčská 180, 37382 Boršov nad Vltavou
Věková kategorie:	7–8 let (druhá třída)
Počet dětí:	12 (6 dívek a 6 chlapců)
Téma setkání:	přátelství
Pomůcky:	kniha <i>Vítejte v Pekle!</i> , pracovní listy, psací a kreslicí potřeby, papírové talíře o průměru 26 cm
Cíle setkání:	<ul style="list-style-type: none"> • děti si pomocí příběhu rozvinou fantazii a kreativní myšlení • procvičí čtenářské dovednosti • zvládnout navázat na předchozí četbu • děti dokáží zhodnotit příběh a reflektovat líbí/nelíbí • rozšíří slovní zásobu a dokáží pracovat se souvislým textem • děti budou přirozeně improvizovat • procvičí si jemnou motoriku • zvládnou správně pracovat s knihou
Výukové metody:	předčítání, práce s textem, slovní (popis), názorně-demonstrační, individuální práce
Postup:	<p>Seznámení dětí s programem – představení činnosti</p> <p>Krátké protahovací cvičení – cvičení s básničkou <i>Cestička k domovu</i></p> <p>Předčítání příběhu z knihy <i>Vítejte v Pekle!</i> – přečtu další část, následně budou číst děti další úsek z knihy.</p> <p>Diskuze nad přečteným příběhem – pedagog volí otázky vztahující se k textu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Co se vám v příběhu nejvíc líbilo, a co naopak ne? 2) Myslíte, že i děti se mohou napravit? 3) Co mohli čertí kluci na zemi ještě podniknout? Myslíte, že to přátelství bude napořád? <p>Práce s pracovními listy - děti nakreslí na kulatý papírový talíř oboustranný obrázek, podobný na obalu knihy <i>Vítejte v Pekle!</i></p> <p>Zhodnocení pracovního listu – prezentace nakreslených obrázků na papírových talířích.</p> <p>Závěrečná reflexe – zhodnocení tematického bloku a celkový dojem ze setkání, co se líbilo/nelíbilo.</p>

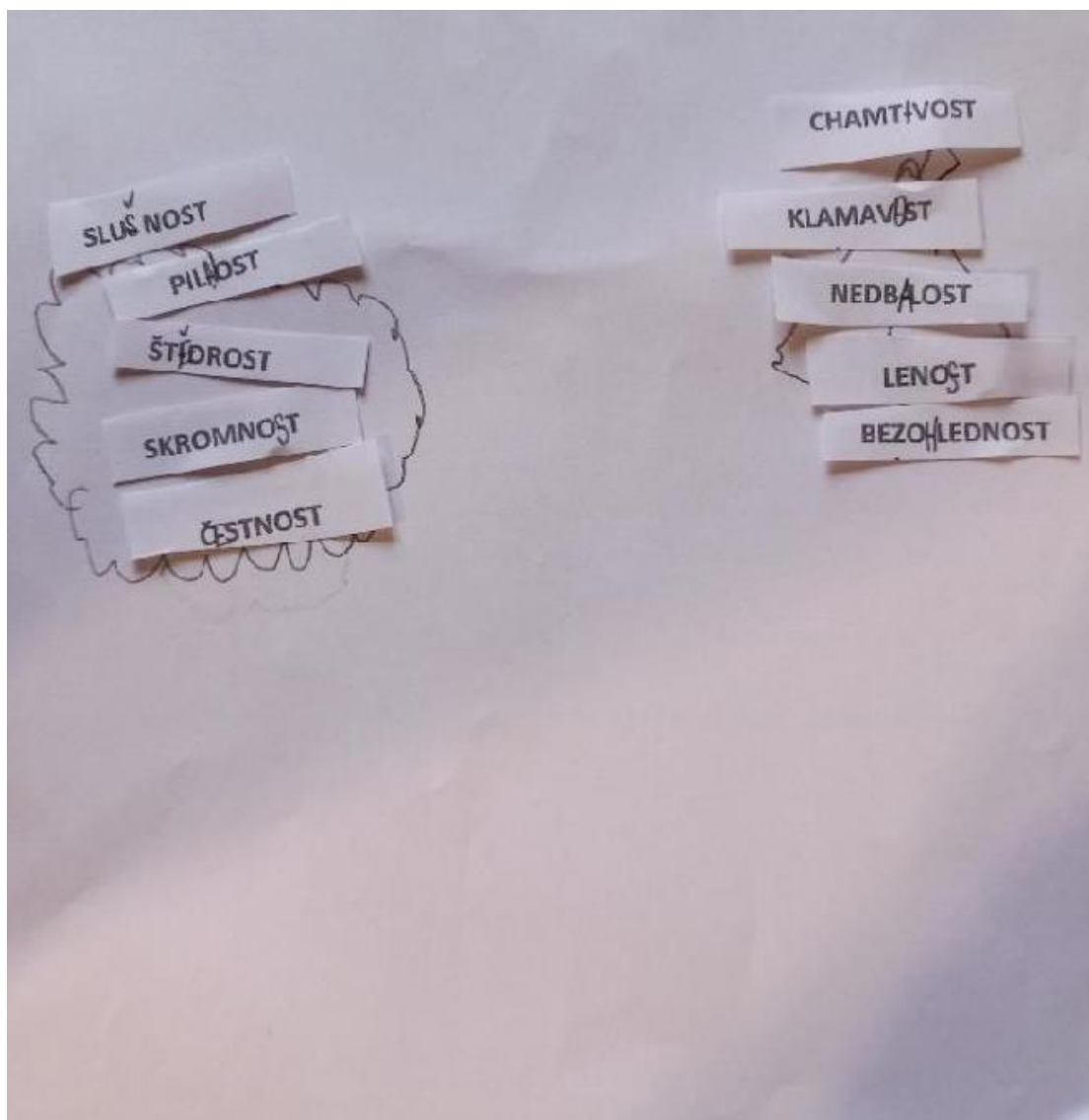
Příloha IX. Ukázka obalu knihy

Příloha X. Ukázka vypracovaného pracovního listu č. I

Příloha XI. Ukázka vypracovaného pracovního listu č. II

Příloha XII. Ukázka vypracovaného pracovního listu č. III

Příloha XIII. Ukázka vypracovaného úkolu

Příloha XIV. Ukázka vypracovaného úkolu

Příloha XV. Ukázka vypracovaného úkolu Nekonečná vesnička

Příloha XVI. Přepsaný on-line rozhovor s autorem Davidem Laňkou

Co Vás přivedlo k tvorbě pro dětské čtenáře?

„Prvotním impulsem bylo přání nejstarší dcery, týkalo se knížky Panáček ze sna. V tu dobu jí bylo 5 let a my jsme hráli takovou hru. Našli jsme v chalupě dřevěné kostky, na kterých byl obrázek panáčka stojícího na peřině, kde v posteli ležela holčička. Tak jsme tehdy vymysleli, že je to panáček ze sna, kterému můžete říci, a on bude nosit sny. Takže my jsme si po dobu asi dvou let s dcerou Alex říkali, co by si přála za sen, a já poprosil panáčka, aby jí ho přinesl. Druhý den mi dcerka vyprávěla, co se jí skutečně zdálo. Tudíž kapitoly vycházejí z jejích přání, což souviselo s tím, že občas si pochopitelně přála věci, které znala. Je tam tedy zamíchaná Malá mořská víla, je to trošičku upravené s tím, že ona dějem lehce zamíchá. Také inspiraci беру v běžném životě, ve svém dětství, v situacích, které jsem zažil, které jsem viděl v lidech, v jejich příbězích, jenom se snažím to vždy nějakým způsobem rozvinout tak, aby to v příbězích bylo zajímavé. Ve třech knihách o Billovi je opravdu celé moje dětství, měl bych tedy ještě do čeho sahat, ale to už by neodpovídalo úplně poetice Billa Madlafouska, takže jsem se rozhodl to třetím dílem ukončit. Pohádky pro dospělé děti a nedospělé dospělé, tak to jsem byl v takové životní situaci, kdy jsem měl trošku melancholicko, takže ty pohádky jsou takhle laděné. V sobotu dopoledne jsem napsal jednu pohádku. Takže je to svým způsobem knížka devíti sobotních dopolední. Vždy v týdnu jsem přemýšlel nad příběhem a v sobotu ráno psal.“

Preferujete nějakou věkovou kategorii čtenářů?

„Myslím, že pro mladší školní věk je jen Vítejte v pekle! Nejsem si jistý, zda je to pro menší děti. Jak pracuji s jazykem a slovy, tak mi to vychází podle mých zkušeností i ze školních besed spíše pro děti od třetí třídy a výše.“

Měl jste nějaký koníček či vzor, který Vás přivedl k literární činnosti?

„K literární činnosti mě přivedla moje babička. Ovdověla v mladém věku, 39-40ti letech a nikdy již neměla partnera. V malém městě Novém Strašecí, kde jsem vyrůstal, jsme spolu začali chodit do kina. Nejdříve na dětské filmy, ale pak jsem postupem času povyroستl a začali jsme sledovat filmy typu Kramerová versus Kramer, Přelet nad kukaččím hnízdem a podobně. Také jsme si spolu o těch filmech povídali. V televizi jsme sledovali filmy pro pamětníky. Také jsme spolu chodili do knihovny a babička mi předčítala například knihu Kmotr. Mým koníčkem byly vlastně knihy a filmy. V dětství jsem bydlel v domě, z kterého jsem měl jen kousek k zadnímu vchodu do kina. V promítárně kina pracoval dědeček mého spolužáka, tak jsme tam často chodili. Koukali jsme na různé filmy přímo z promítací kabiny. Myslím, že to má přímou spojitost s psaním knížek. Mě vždy zajímaly příběhy a to, jak se lidé v určitých situacích chovají. Jak jsou do určitých situací hozeni. Jak se v tom někdy „plácají“ a jak dokáží z toho hezky „vybruslit“.“

Můžete, prosím, říci pár slov o sobě?

„Mě moc bavilo vymýšlet si příběhy. Vyprávěl jsem je mamince a babičce, také jsem zpracovával příběhy, které jsem slyšel a nějakým způsobem je domýšlel. Můj první pokus něco napsa, byl v třetí třídě, kdy jsem chtěl zapůsobit na spolužačku. Tak jsem napsal knížku, takové trochu převyprávěné povídání o kačeru Donaldovi spojené s pirátskou zápletkou, kterou jsem zrovna četl. A od té doby se mě pokusy psát již držely. Více jsem s tím začal mezi 6. a 8. třídou, kdy jsem s rodiči odjel do Etiopie. Otec tam

pracoval, protože mimo ambasádu jsem nikam nemohl chodit, byl tam prostor, který jsem využíval k četbě, psaní příběhů a koukání na filmy. Byla tam promítačka a velký archiv českých filmů. S promítačkou jsem se naučil velmi dobře a každou sobotu jsem si pustil nějaký film. V prvním ročníku střední školy jsem se bavil se spolužákem o českých filmech, já je měl nakoukané, on se k nim vyjádřil s despektem a já měl potřebu se jich zastat. Veřejně zastat. Tak jsem napsal jednoduchý stránkový text do časopisu Kino. Vlastně ani nevím, jestli jsem doufal, že to otisknou nebo to vezmou, že jsem mladý zastánce historie českého filmu. Ale redakce to otiskla a já dostal svůj první honorář ve výši 50 korun. Což mě nadchlo a já záhy napsal další článek, za který jsem obdržel honorář 90 korun. Tím odstartovala moje redakční kariéra. Začal jsem psát pravidelně, abych měl svou finanční svobodu. Abych si mohl kupovat knížky, chodit do kina a podobně. V roce 1991 jsem si tak pravidelně vydělával kolem 600 korun měsíčně. Tato redakční práce mě přivedla k tomu, že jsem se se svým zájmem o film setkával s herci. Chodil jsem na natáčení, psal recenze. V létě 1992 jsem v rámci praxe šel pracovat na zámek Dobříš, tehdy to byl zámek spisovatelů. Pro mě ráj, protože jsem se seznámil s lidmi pro mě velmi zajímavými. Také jsem se seznámil se režisérem a spisovatelem Vítem Olmerem, který viděl mé zapálení pro film a nabídl mi místo asistenta režie. Díky tomu jsem se dostal k hercům blíž. Také jsem se v Dobříši potkal s Otakarem Vávrou, s kterým jsme se pravidelně setkávali ve společenské místnosti u televize v rámci filmového klubu nebo klubu náročného diváka a pak jsme o filmech zevrubně povídali. On mě naučil filmové řeči, také mě naučil přemýšlet jinak o filmové tvorbě. V roce 1999 při rozpravě s klukem ze sousedství, který neznal herce typu Ilja Prachař, Josef Větrovec, Karel Hlušička, mi bylo líto, že tato generace herců je pro mladší neznámá, jsem se rozhodl napsat knihu o těchto legendách. Oslovil jsem nakladatelství, poměrně rychle získal souhlas a pustil jsem se do sbírání materiálů. V knize je 14 portrétů, 7 žijících a 7 již nežijících. Hledal jsem jejich rodinné příslušníky a spolupracovníky. Nebylo to jednoduché, kniha vyšla pod názvem Galerie nezapomenutelných aneb nekončící potlesk. Dále jsem navázal na druhou knihu paměti a třetí. Myslím, že kniha rozhovorů je fajn, povídání s herci o vztazích, o partnerství. Poté následovala lehounká výtka od dcery, že píšu stále jen pro dospělé, ať napíšu něco pro ni. Tak vzniknul Panáček ze sna. Mně se v tom světě dětské literatury moc líbilo. Jak je v tom člověk bezbřehý, nemusí se držet faktů, může si vymýšlet svým způsobem, pokud zůstane pravdivý vůči tomu dětskému světu. Tak jsem přemýšlel, co bych napsal dalšího, napadlo mě, že bych mohl využít toho svého dětství a vzniklo Dobrodružství Billa Madlafouska. Neřeknu vám, od jakého roku se věnuji knižní tvorbě pro děti. Protože mi to přijde z mého hlediska jako to, co mě nejvíc baví. Dále filmové věci vystřídalo psaní scénářů a režirování. Nejdříve jsem byl osloven po ostré kritice filmu Bastardi jejich autorem, Tomášem Magnuskem, abych napsal scénář. Napsal jsem crazy komedii Modelky s. r. o, protože jsem toto prostředí znal dobře díky práci v lifestyleovém časopise. Tento snímek jsem i režiroval, protože jsem si říkal, jestli mi to má někdo zkazit, ať si to zkazím sám. Netušil jsem, že to natáčení, než aby si člověk užil, je to spíše běh v minovém poli. Poté jsem si zařídil vlastní produkci, dával dohromady látku na další námět, piloval režijní a produkční schopnosti na krátkých filmech, reklamách, dokumentárních cyklech pro různé společnosti a charity. Pak jsem natočil film Poslouchej, na základě kterého přišla nabídka na seriál Hvězdy nad hlavou. Dále mě čeká další seriál pro televizi Prima Bodyguardi a vychází mi další dětská knížka Ruce vzhůru, tohle je přepadení a nikdo ani hnout. I ta se odehrává v Novém Strašecí. Ono to v mém městě hezky funguje, mně se o tom hezky píše s tím, že tam lidi znám a že mi to takto dohromady dává smysl. Takže pokud se moje další kniha nebude odehrávat v začarovaném království, tak určitě bude v Novém Strašecí. “

Abstrakt

SRPOVÁ, Marcela. *Vybraná tvorba Davida Laňky ve volnočasové výchově ke čtenářství*. České Budějovice. 2023. Bakalářské práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Klíčová slova: Literatura pro děti a mládež, výchova ke čtenářství, metoda práce s textem, pracovní listy, David Laňka.

Cílem bakalářské práce je představení vybrané tvorby autora Davida Laňky, která může být využita k volnočasové výchově ke čtenářství. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část představuje životopis a díla Davida Laňky. Podrobně je popsána tvorba pro dětské čtenáře. Dále jsou uvedeny vybrané metody práce s textem, vývojová skupina a literární ocenění autora. Praktická část je zaměřena na ověření a reflexi metodických a pracovních listů pro děti mladšího školního věku ve školní družině.

Abstract

Selected works by David Laňka in leisure time education for reading.

Keywords: literature for children and youth, reading education, method of working with text, worksheets, David Laňka.

The aim of the bachelor thesis is to introduce selected work by the author David Laňka, which can be used for leisure education for reading. The thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part presents the biography and works of David Laňka. Creation for children's readers is described in detail. Selected methods of working with text, development group and literary awards of the author are also presented. The practical part is focused on verification and reflection of methodological and worksheets for children of younger school age in the after-school club.